

Comuna Puținței

Raionul Orhei

Aprobat prin

Decizia Consiliului Local al Comunei Puținței

Nº ____/____ din ____ _____

Primar -Elena Iațco

**PLANUL STRATEGIC
DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ
A COMUNEI PUȚINȚEI
(r-nul Orhei)
2021-2026**

Executant:

Compania „Succes Consulting” SRL

Republica Moldova, mun. Chișinău,

Decembrie 2020

CUPRINS

Abrevieri	4
Introducere	5
1. Cadrul general al planului strategic	8
1.1. VIZIUNEA	8
1.2. MISIUNEA	8
1.3. VALORILE PLANULUI STRATEGIC	8
1.4. OBIECTIVELE PLANULUI STRATEGIC	9
2. Profilul socio-economic al localității	12
2.1. DATE GENERALE.....	12
2.2. INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI PUBLICE.....	17
2.2.1. Alimentarea cu energie electrică, iluminat stradal.....	15
2.2.2. Alimentarea cu apă	15
2.2.3. Canalizare	16
2.2.4. Alimentarea cu gaze naturale.....	16
2.2.5. Alimentarea cu căldură	16
2.2.6. Telecomunicații.....	16
2.2.7. Rețeaua de drumuri	19
2.2.8. Fondul locativ	17
2.3. CAPACITATEA INSTITUȚIONALĂ.....	18
2.4. ECONOMIA LOCALĂ	21
2.5. EDIFICII SOCIALE	265
2.5.1. Educație	25
2.5.2. Sănătate, asistența socială	27
2.5.3. Sport.....	28
2.5.4. Cultura și turism.....	34
3. Procesul de elaborare a planului strategic de dezvoltare socio-economică a comunei Puținței, raionul Orhei	37
3.1. ÎNȚIȘIEREA PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ.....	37
3.2. ÎNFIINȚAREA ECHIPEI DE PLANIFICARE	37
3.3. ÎNTERVIEWAREA LOCUIȚORILOR	38
3.4. CONCORDANȚA STRATEGIILOR DE DEZVOLTARE A RAIONULUI ORHEI CU CEA LOCALĂ.....	44
4. Stabilirea obiectivelor planului strategic	45
5. Realizarea planului strategic	50
5.1. ETAPE DE IMPLEMENTARE	50
5.2. RISCURI ȘI IMPEDIMENTE ÎN PROCESUL DE IMPLEMENTARE, METODE DE PREÎNȚAMPINARE.....	52
6. Monitorizarea planului strategic	54
6.1. CADRUL INSTITUȚIONAL DE MONITORIZARE.....	54
6.2. RAPORTAREA ȘI INDICATORII DE MONITORIZARE	55
7. Planul de acțiuni, termeni și răspunzători	62

Lista tabelelor

Tabelul 1. Obiective strategice.....	23
Tabelul 2. Structura suprafețelor administrative a Comunei Puținței, r-nul Orhei.....	14
Tabelul 3. Lista ONG-urilor din Comuna Puținței, r-nul Orhei.....	20
Tabelul 4. Proiecte implementate în s. Puținței, r-nul Orhei în anii 2009-2020.....	20
Tabelul 5. Agenți Economici din s. Puținței, r-nul Orhei.....	21
Tabelul 6. Lista întreprinzătorilor ce activează pe teritoriul Comunei Puținței, r-nul Orhei.....	22
Tabelul 7. Activități economice nelicentiate.....	22
Tabelul 8. Efectivul animalelor și păsărilor în gospodăriile populației.....	23
Tabelul 9. Componența echipei de planificare.....	38

ABREVIERI

APL	Administrația Publică Locală
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
AEÎ	Asociația de Economii și Împrumut
AEE	Agenția pentru Eficiență Energetică din RM
BS	Bugetul de Stat
BL	Bugetul Local
BR	Buget Raional
CIPS	Comisia pentru Implementarea Planului Strategic
CMF	Centrul Medicilor de Familie
CS	Centrul de Sănătate
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
IDEP	Institutul de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor
ICAS	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
EP	Echipa de planificare
GȚ	Gospodărie Țărănească
FEN	Fondul Ecologic Național
FEE	Fondul pentru Eficiență Energetică din Moldova
FISM	Fondul de Investiții Sociale din Moldova
FMF	Federația Moldovenească de Fotbal
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională
FRN	Fondul Rutier Național
MEC	Ministerul Economiei și Comerțului din Republica Moldova
MECC	Ministerul Educației Culturii și Cercetării
ONG	Organizații non-guvernamentale
OMF	Oficiul Medicilor de Familie
PPP	Parteneriat Public Privat
RDC	Regiunea de Dezvoltare Centru
RM	Republica Moldova
SRL	Societate cu Răspundere Limitată
SA	Societate pe Acțiuni
SCT	Succes Consulting
UE	Uniunea Europeană

INTRODUCERE

„Un sistem de administrare este funcțional atunci când dezvoltarea socio-economică locală înregistrează reușite și se asigură libertatea și bunăstarea populației.”

Pentru a avea certitudinea că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare a Comunei Puținței, r-nul Orhei, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor externe s-a impus elaborarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Comunei Puținței, R-nul Orhei pentru perioada 2021-2026.

Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei (în continuare Plan Strategic) pentru perioada 2021-2026, cuprinde un orizont de planificare de 5 ani și este realizat cu suportul Institutului de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor (IDEP). Planul Strategic urmărește o dezvoltare durabilă prin valorificarea potențialului local și se înscrie în cadrul normativ existent la nivel local și raional.

Scopul Planului strategic – îmbunătățirea condițiilor social-economice de trai a populației Comunei Puținței, r-nul Orhei, realizarea balanței aspectelor economice, sociale, ecologice și culturale în dezvoltarea Comunei Puținței, r-nul Orhei, ca bază a ridicării calității vieții și asigurării dezvoltării ascendente durabile a comunității pentru o perioadă îndelungată.

Realizarea acestor obiective va aduce la:

1. Reducerea decalajului între oraș și sat, referitor la nivelul de asigurare cu obiecte de infrastructură, crearea condițiilor pentru ridicarea caracterului prestigios de domiciliere în mediul rural și contribuire la soluționarea problemelor de stat în domeniul politicii de migrație.
2. Stoparea exodului și reîntoarcerea forței de muncă calificate prin lărgirea pieței de muncă în sat și crearea condițiilor pentru diversificarea economiei rurale, crearea parcurilor industriale și agroindustriale, care pot să asigure populației rurale un nivel mai înalt de consum și participare la procesul investițional pe contul veniturilor proprii.
4. Asigurarea accesibilității și acordarea asistenței medicale la un standard calitativ nou, promovarea modului sănătos de viață.
5. Crearea condițiilor pentru dezvoltarea armonioasă a tineretului, familiei și copilului.
7. Valorificarea potențialului turistic rural.
8. Managementul efectiv al resurselor naturale și al deșeurilor.

Elaborarea și implementarea unui plan strategic de dezvoltare socio-economică a localității este condiționat de mai mulți factori. Republica Moldova riscă să între într-o fază de instabilitate și stagnare economică dacă nu vor fi întreprinse acțiuni ce ar ridica standardele de dezvoltare umană. Pentru stoparea fenomenului de migrație a forței de muncă și ridicarea standardelor de dezvoltare umană în mediul rural, se propune spre realizare proiecte conceptuale bazate pe viziuni noi despre dezvoltarea comunei, în contextul viitoarei aderări la Uniunea Europeană.

Prezentul document este realizat la solicitarea reprezentanților administrației locale din Comuna Puținței, r-nul Orhei și reflectă atitudinea Echipei de Planificare, a locuitorilor Comunei și a APL cu privire la prioritatea de dezvoltare a Comunei pe următorii 5 ani. Astfel, în ceea ce privește cercetarea calitativă, operatorii au utilizat interviuri în profunzime, iar cercetarea cantitativă a fost realizată prin utilizarea anchetelor. Instrumentul de colectare a datelor este chestionarul aplicat cetățenilor comunei

Puținței, r-nul Orhei. În timpul elaborării planului strategic al comunității s-a pornit de la necesitățile locale, care au fost împărțite pe domenii de interes cu scopul delimitării domeniilor de cuprindere a strategiei care mai apoi să fie integrate în strategiile de dezvoltare a Raionului Orhei.

Strategia este un instrument de planificare a obiectivelor care reflectă nevoile actuale ale comunității și atingerea acestora în viitor.

Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei reprezintă instrumentul de lucru al administrației publice locale și este agreat de întreaga comunitate locală. Prin acest mijloc se vor evita abaterile datorate urgențelor, avantajelor și dezavantajelor ce pot interveni în anumite momente. În aceste condiții, toți factorii interesați de progresul economico-social al Comunei vor beneficia de acest ghid de prezentare a tuturor obiectivelor de dezvoltare, prin care se indică atât direcțiile de dezvoltare specifice, cât și acțiunile punctuale ce se vor constitui ca viitoare proiecte ale administrației publice locale.

Utilizarea instrumentelor de consultare a comunității locale a determinat adaptarea tuturor propunerilor de acțiuni pentru ca într-un final planul strategic de dezvoltare socio-economică să fie în consens cu aspirațiile locuitorilor Comunei Puținței, r-nul Orhei. Importanța acestui aspect este dată atât de certitudinea implicării viitoare a comunității în implementarea planului strategic de dezvoltare locală, cât și de posibilitatea asumării depline și conștiente a acesteia.

Metodologic, prezentul plan strategic are la bază și se fundamentează pe următoarele instrumente și proceduri de lucru:

- *analiza de conținut*
- *analiza de date statistice din surse organizate și realizate de EP*
- *interviuri în profunzime cu factori decizionali și de opinie din structura domeniilor cheie analizate*
- *analiza SWOT.*

În baza rezultatelor obținute și prin analiza tendințelor de dezvoltare au fost elaborate recomandările pentru dezvoltare socio-economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei pentru următorii 5 ani: obiective – programe - acțiuni/proiecte.

Pentru a putea participa la realizarea obiectivelor cuprinse în Planul Strategic de dezvoltare socio-economică, Primăria Comunei Puținței, r-nul Orhei își va desfășura activitatea în următoarele direcții:

- *dezvoltarea mediului economic și competitiv, beneficiind de o infrastructură modernă*
- *modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, medical, cultural, protecție socială în Comuna Puținței, r-nul Orhei.*
- *sat curat, cu un Management rațional al resurselor naturale disponibile*
- *promovarea și implementarea în activitatea APL a principiilor bunei guvernări și implicarea publicului în procesul de luare a deciziilor*

Condiții de implementare a planului strategic:

- acordul și susținerea planului de către cetățenii Comunei
- susținerea din partea sectorului privat a direcțiilor strategice de dezvoltare a Comunei
- informarea permanentă a cetățenilor privind progresul implementării planului.

Responsabili de implementarea planului de acțiuni de dezvoltare strategică este Primăria și Consiliul Comunei Puținței, r-nul Orhei, precum și instituțiile administrative locale de profil (educație, sănătate, etc.). Planul de acțiune - ca instrument de planificare și implementare – conține un set de politici sectoriale pe domenii de activitate ce se aplică într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate în planul strategic de dezvoltare socio-economică a localității. Periodic, Planul de acțiune necesită a fi revizuit ținându-se cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel municipal și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui.

Planul strategic este corelat cu cele mai importante documente strategice naționale, sectoriale și regionale:

- Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2020;
- Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2016 – 2020;
- Strategia Sectorială de Dezvoltare pentru anii 2014 – 2020 „Educația – 2020”;
- Strategia de Dezvoltare a Sistemului de Sănătate pentru perioada 2008 – 2017;
- Strategia de Alimentare cu Apă și Sanitație a Republicii Moldova 2014 – 2017;
- Strategia de Gestionare a Deșeurilor în Republica Moldova, pentru anii 2013 – 2027;
- Strategia de dezvoltare a turismului "Turism 2020";
- Strategia de Dezvoltare Regională Centru 2016 – 2020;
- Programul regional sectorial în domeniul alimentării cu apă și canalizare din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Programul regional sectorial în domeniul Managementului deșeurilor solide din Regiunea de dezvoltare centru;
- Programul regional sectorial în domeniul drumurilor regionale și locale din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Strategia de Dezvoltare SocioEconomică a Raionului Orhei pentru anii 2016-2020

1. CADRUL GENERAL AL PLANULUI STRATEGIC

1.1. Viziunea

„CREȘTEREA BUNĂSTĂRII POPULAȚIEI ÎN BAZA DEZVOLTĂRII STABILE A ECONOMIEI LOCALE, STIMULĂRII INIȚIATIVEI PRIVATE, SUSȚINERII MICULUI BUSINESS, PRIN PROMOVAREA LA TOATE NUVELELE A UNUI MANAGEMENT PERFORMANT, UTILIZAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR LOCALE, INIȚIEREA, MENȚINEREA ȘI MULTIPLICAREA AVANTAJELOR CONCURENȚIALE ÎN TOATE ACTIVITĂȚILE”.

Viziunea strategiei de dezvoltare a Comunei Puținței, r-nul Orhei reprezintă sinteza misiunii, valorilor, obiectivelor strategice, specifice și a acțiunilor necesare pentru implementare în următorii cinci ani.

Rezultatul final al eforturilor comunității trebuie să se concretizeze în dezvoltarea unui mediu atractiv de afaceri, buna utilizare și gestionare a resurselor, protecția mediului și dezvoltarea durabilă. În plan social crearea condițiilor pentru dezvoltare eficientă a infrastructurii, adaptată cerințelor populației, sprijinirea categoriilor sociale defavorizate.

Administrația publică locală trebuie să asigure transparența, consultarea și colaborarea cu antreprenoriatul, societatea civilă.

1.2. Misiunea

Pentru realizarea Viziunii strategice a Comunei Puținței, r-nul Orhei, misiunea comunității și a autorităților publice locale este:

“DEZVOLTAREA DURABILĂ A COMUNEI PUȚINTEI, R-NUL ORHEI, ÎN SCOPUL CREȘTERII CALITĂȚII VIETII PRIN CREAREA UNUI MEDIU ECONOMIC ȘI SOCIAL PROSPER, SĂNĂTOS ȘI PARTICIPATIV, CAPABIL SĂ ASIGURE BUNĂSTAREA CETĂȚENILOR.”

1.3. Valorile Planului Strategic

Realizarea viziunii și misiunii va fi asigurată de acceptarea de către fiecare cetățean al Comunei a unui sistem de valori care vor deveni norme de conduită și atitudine general acceptate în următorii cinci ani. Acest sistem este compus din următoarele valori:

Profesionalism. Această valoare se va manifesta prin competență, rapiditate și calitate în soluționarea problemelor stringente ale comunității.

Responsabilitate. Este valoarea care va asigura dezvoltarea în toate domeniile, care va fi asigurată prin asumarea de către responsabilii de implementare a obligațiilor de a efectua acțiunile până la sfârșit cu asumarea răspunderii pentru consecințe.

Transparență. Activitatea în privința implementării strategiei de dezvoltare se va desfășura fiind permanent îndreptată spre maximizarea căilor și posibilităților de informare reciprocă a factorilor de decizie și a cetățenilor pentru asigurarea clarității și înțelegerii procesului în derulare.

Activism. Această valoare este cheia succesului misiunii și trebuie să se manifeste prin simțul răspunderii în îndeplinirea obligațiilor asumate și prin perseverența la toate etapele realizării planului de acțiune.

Competență. Această valoare se va manifesta prin implicarea în rezolvarea problemelor Comunei a unor persoane care dispun de cunoștințele și abilitățile necesare, investiți cu exercitarea acestor atribuții și responsabili pentru acțiunile lor.

Cooperare. Strategia de dezvoltare va fi implementată doar lucrând împreună și în interes reciproc încercând să diminuăm divergențele la maxim.

Consultare. Orice acțiune cu impact asupra unei mari părți a Comunei va fi discutată cu întreaga comunitate și implementată cu acordul majorității.

Respect reciproc. Atitudine de stimă reciprocă atât în relațiile de serviciu, oficiale, cât și cele cotidiene.

Toleranță. Capacitatea de a te abține în situații critice, în interesul cauzei, a majorității.

Patriotism (local, național). Sentiment de dragoste și devotament față de patrie și de popor, față de locul de baștină, precum și promovarea tradițiilor și valorilor în timp și spațiu.

Meritocrație. Capacitatea de autoanaliză a activității ce se manifestă prin promovarea factorilor de decizie, în funcție de competență, profesionalism și omenie.

Onestitate. Toate părțile implicate în procesul implementării planului strategic vor da dovadă de onestitate pentru a realiza o conlucrare sinceră în vederea realizării cu succes a Planului Strategic.

1.4. Obiectivele Planului Strategic

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie să se ia în considerare cu foarte mare atenție viitoarele rezultate. Trebuie luat în calcul și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale Comunei Puținței se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare a localității, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare.

Durabilitate. Condiții mai bune de trai pentru toți locuitorii Comunei dar în special pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;

Competitivitate. Permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;

Sprijin financiar. Să poată facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;

O buna administrare. Reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

Obiectivele strategice constituie produsul final rezultat din contopirea celor trei factori ai procesului de planificare strategică pe termen lung la nivel local: Economia, Societatea, Mediul. Pentru realizarea viziunii strategice activitățile tuturor factorilor implicați în procesul de dezvoltare locală vor fi orientate spre atingerea a 6 obiective strategice:

- I. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii de utilități publice de calitate;
- II. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate;
- III. Modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială a Comunei Puținței, r-nul Orhei;
- IV. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității;
- V. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale;
- VI. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern, transparent și implicarea localnicilor în procesul de luare a deciziilor;

Obiectivele de dezvoltare ale Comunei Puținței, r-nul Orhei se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare ale Comunei, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare a funcționarilor din APL.

Realizarea obiectivelor de dezvoltare socio-economică durabilă va lua în considerare următoarele criterii:

- coeziunea și solidaritatea cetățenilor
- puterea Comunei
- dezvoltarea durabilă
- obiective de calitate globale locale – integrare

Pentru fiecare dintre acestea în domeniile de acțiune stabilite se formulează câte un obiectiv strategic (proces), astfel:

Tabelul 1. Obiective strategice

Criterii / Planuri	<u>Social</u>	<u>Economic</u>	<u>Urbanism</u>	<u>Mediul înconjurător</u>	<u>Infrastructura</u>
	Plan social	Plan economic	Plan Urbanism	Plan de mediu	Plan infrastructura
Coeziunea / solidaritatea Cetățenilor	Creșterea coeziunii sociale a cetățenilor Acces la informație	Creșterea numărului de locuri de muncă	Politici ale teritoriului în favoarea cetățenilor	Creșterea coeziunii ecologice a cetățenilor	Asigurarea satisfacerii nevoilor de confort și civilizație
Puterea localității	Creșterea puterii sociale a Comunei	Creșterea puterii economice a Comunei	Valoare ridicată a Comunei	Echilibru între activități antropice și poluare	Nivel ridicat de civilizație
Dezvoltarea Durabila	Minime probleme sociale	Minime probleme economice	Valorificarea teritoriului ca resursă	Minime probleme de mediu	Optimizarea raportului nevoi / resurse
Obiective CADRU-CALITATIV	Aliniere la standarde sociale europene	Aliniere la standarde economice europene	Aliniere la standarde europene de urbanism	Aliniere la principii, standarde de mediu europene	Aliniere la standarde europene de civilizație

Capacitatea strategiei și a planurilor de acțiune de a răspunde nevoilor actuale, utilizând eficient resursele existente și adaptându-se viziunii generațiilor tinere reprezintă, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

Pentru fiecare domeniu planificarea strategică se face pe 3 niveluri:

- nivel strategic - pe termen lung
- nivel tactic - pe termen mediu
- nivel de proiecte - pe termen scurt, eșalonat

În acest fel se acoperă complet aria de dezvoltare strategică a Comunei Puținței pentru perioada 2021 – 2026.

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin șapte trăsături caracteristice care se recomandă managerilor locali responsabili de acest domeniu.

Principalele obiective ale dezvoltării durabile ale Comunei Puținței constau în:

- dezvoltarea infrastructurii de bază a localității;
- protecția mediului;
- întărirea coeziunii sociale și reducerea sărăciei;
- regenerare rurală.

Redactarea strategiei pornește de la următoarele premise:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației Comunei;
- ridicarea standardului calitativ al aspectului Comunei, al construcțiilor, serviciilor și al imaginii în general;
- oferirea de oportunități pentru intervenția sectorului privat în proiectele Comunei, fie sub forma investițiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;
- adaptarea la inevitabilele schimbări care au loc în sat.

2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL LOCALITĂȚII

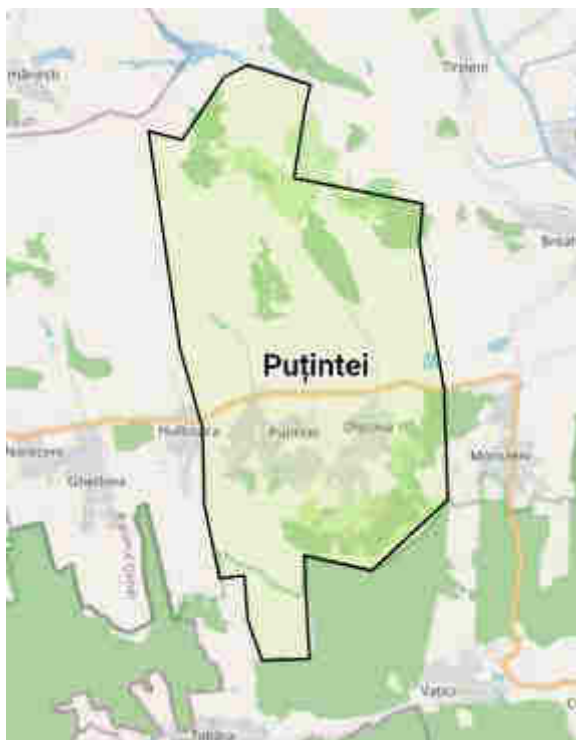
2.1. Date generale

Comuna Puținței este în componența Raionului Orhei, situată la latitudinea 47.3738 grade, longitudinea 28.5761 grade și altitudinea de 128 metri față de nivelul mării. Este formată din satele Puținței (sat-reședință), Dîșcova și Vîprova. Distanța directă pînă în or. Orhei este de 27 km. Distanța directă pînă în or. Chișinău este de 47 km.

Satul Puținței are o suprafață de circa 0.75 kilometri pătrați, cu un perimetru de 4.49 km.

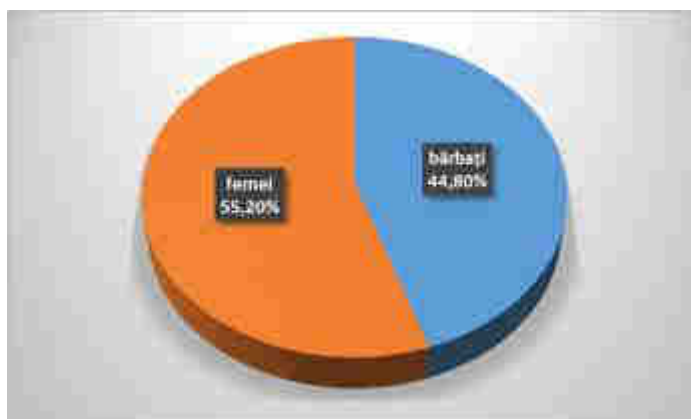
Activitatea de bază a sătenilor este agricultura. În comună activează 2 biblioteci: în s. Puținței și s. Dîșcova, 3 Biserici: Biserica „Sf. Nicolae” din Puținței (1911), Biserica ”Sf. Ilie” din Vîprova (1890), și Biserica ”Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” din Dîșcova (1915). În comună activează trei Case de Cultură, Primăria recent renovată, OMF, oficiul poștal. Rețeaua școlară din comună este reprezentată de IP Gimnaziul Dîșcova, construit în 1980, prevăzut cu 550 locuri; IP Gimnaziul Puținței, edificat în 1968, prevăzut cu 3205 locuri; IET Grădinița Dîșcova (1980) cu capacitatea de 5 grupe și IET Grădinița Puținței (1977) cu capacitatea de 6 grupe.

Sătenii sunt vorbitori de limba română, majoritatea fiind ortodoksi. Se învecinează (într-o rază de pînă la 7 km) cu satele: Ghetlova, Morozeni, Vatici din Raionul Orhei și Săseni din Raionul Călărași

Harta com. Puținței

Populația. Conform recensământului din anul 2014 populația la nivelul comunei Puținței este de 2355 locuitori, dintre care (1055) 44,8% - bărbați și (1300) 55,2% - femei.

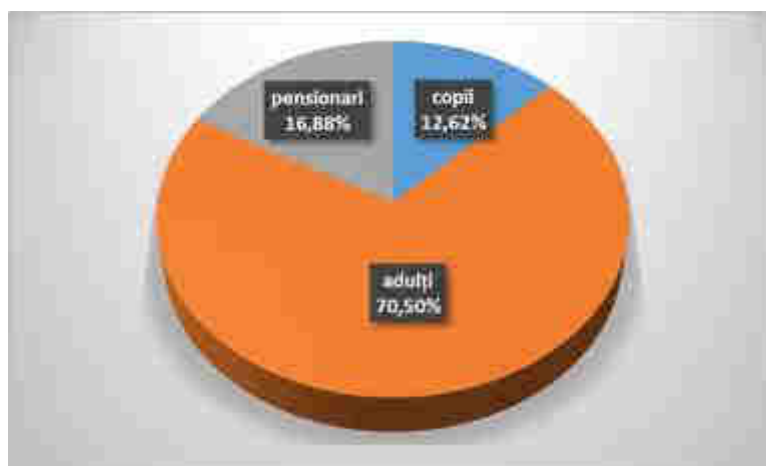

În comuna Puținței sunt înregistrate 782 de gospodării casnice, iar mărimea medie a unei gospodării este de 3 persoane.

Compoziția etnică a populației comunei este predominantă de moldoveni/ români, care constituie peste 99,3 % din populație.

Potențialul uman. Circa 70 de persoane sunt plecate în străinătate mai mult de 1 an și încă peste 130 persoane sunt plecate temporar. Astfel, populația absentă din sat este de circa 10% din numărul total al locuitorilor Comunei. Din totalul populației 1900 persoane sunt în vârstă aptă de muncă (cca. 70,5%). Dintre acestea doar 380 persoane sunt angajate la muncă pe teritoriul comunei, și încă peste 300 în afară, iar 7 persoane sunt înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă. Pe lângă locurile de muncă disponibile localnicilor în cadrul Comunei, o parte a populației se deplasează la munci în or. Orhei sau Chișinău. În concluzie constatăm o rată destul de înaltă a angajării persoanelor active în câmpul muncii, ceea ce se răsfrânge pozitiv asupra veniturilor populației Comunei per ansamblu și contribuie la dezvoltarea durabilă a localității.

Conform datelor statistice copiii de vârstă 0-16 ani constituie 12,62% (340) din numărul total al populației, iar populația în vârstă pensionării (peste 62 ani – bărbați și peste 57 ani - femei) – 16,88% (455 persoane).

În sat sunt 780 familii, dintre care 13 au fost înregistrate în ultimul an.

Tendența la capitolul demografic în Comuna Puținței, r-nul Orhei este preponderent negativă. Astfel, în ultimul an au fost înregistrați 10 de nou-născuți și 27 de decese.

Repere istorice. Satul Puținței a fost menționat documentar în anul 1604. Se păstrează o mică legendă despre proveniența denumirii satului Puținței. În această legendă se spune, că pe lângă Puțințeiul de astăzi era un drum, care unea Călărașul cu Orheiul. Drumetii, trecînd pe acest drum, găseau apă bună la un izvor lângă cîțiva tei. Locul acesta a fost numit „Puținței” – izvor, fîntînă, puț de apă dintre tei. Denumirea satului se păstrează neschimbat pînă în zilele noastre. Conform recensămîntului populației din anii 1817 în satul Puținței existau 44 case. Conform recensămîntului din anul 1910 –existau deja 189 gospodării și locuiau 630 locuitori. În anul 2017 satul Puținței a marcat jubileul de 470 ani,

Satul Vîprova a fost menționat documentar în anul 1547. În perioada sovietică aici s-a aflat o brigadă a gospodăriei colective „Cepaev” cu sediul în s. Puținței, specializat în cultura tutunului, viticultură, pomicultură. La Vîprova s-a aflat un centru de prelucrare a fructelor și legumelor, centru de colectare a tutunului. În sat a fost deschisă o școală medie, club cu instalație cinematografică, bibliotecă, ateliere de deservire socială, oficiu poștal, grădiniță, magazin.

Satul Dișcova a fost menționat documentar în anul 1582. La Dișcova aveau moșie boierii din familia Millo, banul Iordache Millo stăpînind aici suprafețe mari de pădure, pămînt, vii și livezi. În 1861, moștenitorul său, Constantin Millo, a construit la Dișcova o fabrică de vin. La începutul secolului XX satul număra 174 de gospodării și 1 090 de locuitori.

Descrierea din Dictionarul Geografic al Basarabiei an. 1904 de Zamfir Arbore spune că Puținței este un sat, în jud. Orhei, volostea Isacova, așezat pe coasta dreaptă a văii Cula, spre vest de satul Dășcova. La nord se mărginește cu satul Trăisteni. Are 124 case, cu o populație de 744 sufl. Răzeși; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae; 230 vite mari. Împrejurul satului sunt vii.

Viprova sau Troisteni este sat, în jud. Orhei, volostea Isacova, așezat în valea Culei, la nord de satul Puținței. Are 197 case, cu o populație de 910 suflete, țărani români; biserică.

Dășcova este un sat, în jud. Orhei, volostea Isacova, așezat pe coasta dreaptă a văii Cula, între satele Puținței și Morozeni. Are 174 case, cu o populație de 1090 suflete țărani români; o biserică, cu hramul Sf. Mihail; școală elementară rusească; 6 mori de vînt. Sunt multe vii și grădini cu pomi.

Suprafața administrativă, fondul funciar. Suprafața totală a teritoriului Comunei Puținței, r-nul Orhei, constituie cca. 3930,98 ha, dintre care suprafața terenurilor cu destinație agricolă constituie circa 48,8%, din total (cca. 1912,14ha), dintre care 1827 ha sunt terenuri arabile, 65,0 ha sunt ocupate de plantații multianuale.

Suprafața destinată industriei și transportului ocupă o parte destul de restrînsă comparativ cu alte localități din zona 11,67 ha (doar 0,7%). Nemijlocit terenul localităților se întinde pe o suprafață de cca. 357,51 ha (5,7%). Merită menționat faptul că doar circa 10% din terenurile comunei (393,3ha) sunt destinate fondului silvic (detalii în tabelul de mai jos).

Tabelul 2. Structura suprafețelor administrative a Comunei Puținței, r-nul Orhei

№	Denumirea terenurilor	La 01.01.2020 (ha)
I.	Teren cu destinație agricolă, inclusiv	1912,14
	<i>Teren arabil</i>	
	<i>Plantații multianuale</i>	
	<i>Construcții și curți</i>	
II.	Teren al localității	357,51
III.	Teren destinat industriei și transportului	11,67/8,59
IV.	Terenul fondului silvic, inclusiv	393,3
	<i>Gospodăria silvică Orhei</i>	288
	<i>Primăria</i>	105,3
V.	Terenul fondului apelor, inclusiv	70
	<i>râul</i>	41
	<i>Primăria</i>	29
VI.	Terenul fondului de rezervă	1186,36
	<i>Dezvoltarea socială (5%)</i>	5,96
	<i>Uz comun (inclusiv pășuni)</i>	863,88
	Total terenuri	3930,98

Sursa: **Primăria Comunei Puținței, r-nul Orhei**

Structura fondului funciar al Comunei Puținței permite practicarea intensă a cultivării cerealelor, soei, rapiței, a legumelor și a plantațiilor pomicole.

Pe teritoriul comunei Puținței, r-nul Orhei, activează 37 gospodării țărănești.

Cotă funciară per persoană în sat este de **0,83** ha.

Infrastructură. Comuna Puținței este traversat de drumul republican R21 (Orhei – Bravicea – Călărași), care conectează comuna cu centrul raional Orhei și cu mun. Chișinău. Teritoriul comunei este traversat de drumurile locale L 326 și L 319, care asigură conexiune satelor la drumul republican R21. În general infrastructura rutieră poate fi considerată favorabilă, și poate deschide premise de dezvoltare economică a Comunei, în deosebi prin dezvoltarea activităților agricole.

Cadru natural. Relieful comunei este lin, predominant de altitudini joase (50 - 150 m), altitudinea medie este de 128 metri față de nivelul mării, cu o bonitate a solurilor (59p%) de nivel mediu național

Pe teritoriul comunei există circa 221 ha de terenuri supuse unui grad avansat de erodare. Relieful comunei este prielnic pentru cultivarea porumbului, soei, rapiței și a culturilor cerealiere și în deosebi a viilor și livezilor.

Resursele acvatice sunt prezentate de bazinul hidrografic a r.Cula. Importante surse acvatice sunt izvoarele și fântânile alimentate de apele subterane.

2.2. Infrastructura de utilități publice

2.2.1. Alimentarea cu energie electrică, iluminat stradal

Pe raza Comunei Puținței, r-nul Orhei există rețea de linii electrice aeriene de tensiune medie și joasă. Comuna este asigurată cu energie electrică de către întreprinderea Î.C.S „Premier Energy” S.R.L. Starea liniilor de distribuție este bună. Rețelele electrice au fost renovate în ultimii ani.

În prezent Comuna dispune de iluminat stradal pe circa 70% din teritoriul comunei.

În localitatea Puținței a fost instalată o rețea electrică modernă cu lungimea de 8 kilometri și montate 130 de becuri LED. Și la Vâprova, au fost montată o rețea electrică cu lungimea de 5,3 kilometri și circa 90 de corpuri de iluminat economice de tip LED. Rețeaua de la Dîșcova este formată din 84 puncte de iluminare în regim LED. Punctele de transformare a curentului au fost modernizate. Întregul sistem are la bază un program inteligent, care aprinde și stinge lumina la anumite ore.

În prezent se identifică sursele financiare pentru extinderea și renovarea iluminatului stradal pe teritoriul întregii localități.

2.2.2. Alimentarea cu apă

În prezent în Comuna Puținței este implementat un sistem centralizat de alimentare cu apă a caselor de locuit și a edificiilor social-administrative.

La momentul actual 453 dintre gospodăriile comunei Puținței, sunt conectate la rețeaua centralizată de apeduct. Rețelele sunt în stare satisfăcătoare. Costul unui m³ de apă este de 10 lei. Apa livrată nu trece printr-un sistem de tratare și nu poate fi catalogată ca fiind potabilă, deși este de o calitate foarte bună. Pe viitor se solicită identificarea surselor necesare construcției unei stații de tratare.

O sursă suplimentară de aprovizionare cu apă potabilă o constituie fântânile de tip mină. În localitate sunt puse în exploatare 231 fântâni de tip mină, ale căror apă este utilizată de către localnici pentru necesitățile casnice de zi cu zi. Există un risc real și continuu ca în unele zone ale localității calitatea apei din fântâni să fie nesatisfăcătoare. În acest caz, este necesară efectuarea unei analize a calității apei, cu o marcă ulterioară a fântânilor. Pe teritoriul comunei mai sunt 8 fântâni arteziene, dintre care 3 sunt funcționale.

Grădinița de copii și 287 case individuale sunt aprovizionate cu apă în mod centralizat din apeductul cu lungimea de 150 m, alimentat din sonda arteziană, construită în anul 2004. Calitatea apei este satisfăcătoare. Serviciile de aprovizionare cu apă sunt acordate de către ÎM „Servicii Comunale

Puținței”. Volumul de apă preluat din sursele de apă subterane constituie 25 mii m³ pe an. Tariful pentru 1 m³ de apă constituie 10 lei.

O sursă alternativă sunt și cele 22 de izvoare.

Comuna nu dispune de sisteme de irigare. În această direcție urmează de demarat implementarea unor proiecte de irigație la scară mică pe unele sectoare de teren din perimetrul agricol. Construcția și reabilitarea sistemelor de irigare vor permite sporirea productivității terenurilor, cât și asigurarea unor produse agricole de calitate.

2.2.3. Canalizare

Comuna Puținței dispune de un sistem centralizat de canalizare, care ar asigura parțial evacuarea apelor uzate din locuințe și obiectele economice și social-administrative. La acest sistem sunt conectate momentan doar 30 de locuințe individuale.

Accesul cetățenilor la apă și canalizare reprezintă una dintre principalele priorități ale APL Puținței.

2.2.4. Alimentarea cu gaze naturale

Sistemul de alimentare cu gaze naturale din Comuna Puținței este în fază de extindere. La moment sunt realizate lucrările de construcție și montaj a gazoductelor de presiune medie și joasă. Rețeaua de gaze naturale în teritoriul comunei are o lungime de 2,95 km, sunt conectate doar 28 case din Vâprova

În pofida numeroaselor eforturi de asigurare a locuitorilor cu gaze naturale necesar uzului casnic, gospodarii realizează prepararea hranei la aragazuri aprovizionate din butelii de gaz lichefiat /electrice, precum și la cuptoare/sobe cu lemne/cărbune.

2.2.5. Alimentarea cu căldură

Edificiile sociale și marea majoritate a gospodăriilor Comunei Puținței, își asigură căldura în sezonul rece pe baza cazanelor autonome pe bază de gaz sau pe bază de lemne și/sau cărbune, instalațiilor termice improvizate.

Există suficiente premise de a implementa în majoritatea edificiilor social-administrative cazane autonome pe bază de biomasă, care furnizează agent termic la un preț mult mai jos comparativ cu utilizarea gazului natural. Premisele respective sunt legate de existența în regiune a agenților economici producători de bricheți/peleți la prețuri rezonabile, precum și abundența în regiune a materiei prime pentru producerea biomasei.

În perspectivă ar fi benefică efectuarea unor serii de lucrări de termoizolare a edificiilor social-administrative, ceea ce ar permite conservarea agentului termic și reducerea cheltuielilor pentru resursele energetice. Astfel, de lucrări ar fi binevenite și pentru gospodăriile casnice.

Ca alternativă de economisire a resurselor financiare pentru resursele energetice este utilizarea energiei solare. Una dintre soluții ar fi utilizarea panourilor solare pentru apă caldă la instituțiile de învățământ din localitate.

2.2.6. Telecomunicații

În Comuna Puținței telefonia fixă este asigurată de către operatorul național – SA Moldtelecom. De telefonie fixă beneficiază 790 de gospodării casnice, dintre care 290 în s.Puținței, 300 Dâșcova și 200 la Vâprova.

În raza comunei Puținței, r-nul Orhei, acoperirea cu telefonie mobilă este bună. Localitatea se află în aria de acoperire a operatorilor de telefonie mobilă Orange, Moldcell și Unite. Locuitorii comunei au acces la televiziunea prin cablu și Internet.

2.2.7. Rețeaua de drumuri

Comuna Puținței este traversat de drumul republican R21 (Orhei – Bravicea – Călărași), care conectează comuna cu centrul raional Orhei și cu mun. Chișinău. Teritoriul comunei este traversat de drumurile locale L 326 și L 319, care asigură conexiune satelor la drumul republican R21.

Deplasarea populației comunei spre centrul raional este asigurată zilnic de 4 rute, iar spre capitală de 2 rute. Deplasarea populației se realizează și de transportul de tranzit. Comuna dispune de o stație auto recent renovată.

Rețeaua de drumuri a comunei Puținței se extinde pe o lungime totală de 46,6 km, dintre care 21,4 km sunt construite în variantă albă iar 4,5 km sunt asfaltați, restul drumurilor sunt acoperite cu pietriș sau sunt drumuri de țară. Drumurile din localitate sunt în stare satisfăcătoare, deși necesită reparații curente. Este necesară și repararea și amenajarea a noi porțiuni de trotuare, în deosebi ale celor din centrul comunei.

O infrastructură rutieră adecvată este imperativă pentru dezvoltarea economică a comunei și pentru atragerea turiștilor în zonă.

Pentru următorii ani se propune construcția și renovarea unor noi tronsoane de drumuri, ce va contribui la crearea unor comunități durabile, sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri în regiune și crearea locurilor de muncă; îmbunătățirea infrastructurii de acces prin asigurarea unei infrastructuri de transport.

2.2.8. Fondul locativ

Populația com. Puținței număra 2355 de persoane. Actualmente, comuna Puținței dispune de 782 locuințe individuale particulare. Fondul locativ al Comunei se ridică la 45 mii m². Densitatea populației este de 55,43 locuitori/km².

La moment în comuna Puținței, r-nul Orhei, sunt înregistrate 780 familii, iar pe parcursul ultimului an au fost înregistrate 13 căsătorii și 10 de nou-născuți.

Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Instituții sociale funcționale • Existența rețelelor de electricitate funcționale în regim econom, precum și asigurarea cu agent termic a edificiilor social-culturale • Asigurarea cu iluminat stradal și intenția de a extinde sistemul pe teritoriul comunei • Existența rețelelor de cablu TV și internet și fibră optică în localitate • Racordarea la rețeaua de apeduct • Existența rețelelor de distribuție a gazelor • Existența drumului republican R21, care asigură conexiunea cu centrul raional și a drumurilor locale • Rețea de drumuri locale reabilite și modernizate/ restul fiind în curs de execuție 	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea insuficientă a infrastructurii sociale (aria de acoperire a apeductului, iluminatului stradal, canalizare ș.a) • Deversarea apelor reziduale menajere în locuri neamenajate, fapt ce duce la poluarea apelor (de suprafață și subterane) și solului • Starea precară a unor porțiuni de drum în unele regiuni din sat • Lipsa mijloacelor de transport adecvate și a căilor speciale de acces pentru persoanele cu handicap, în instituțiile social-cultural • Asigurarea ineficientă cu agent termic a unor edificii social-administrative
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Atragerea investițiilor externe • Existența unor programe cu finanțare nerambursabilă pentru reabilitarea termică • Renovarea drumurilor locale și amenajarea canalelor de scurgere a apelor pluviale • Extinderea rețelelor de utilități publice în tot comuna • Ridicarea nivelului de trai al populației prin aducerea la un nou nivel a calității întregii infrastructuri sociale • Identificarea posibilităților de conectare a tuturor consumatorilor casnici la sistemul de apeduct și canalizare 	<ul style="list-style-type: none"> • Cadrul legislativ instabil • Costuri ridicate pentru conformarea la standardele europene de calitate • Incapacitatea financiară a locuitorilor comunei de a acoperi desinestătător costurile de racordare la rețelele de apeduct, gazificare ș.a.

2.3. Capacitatea instituțională

Primăria comunei Puținței, r-nul Orhei dispune de propriul sediu – clădire tipică. Starea tehnică a clădirii este bună. Sediul este conectat la electricitate și telecomunicații, apeduct. Încălzirea clădirii Primăriei este asigurată la moment prin intermediul agentului termic pe bază de cărbune.

Aparatul primăriei poate fi calificat drept competent cu o bogată experiență în domeniu. Din componența aparatului primăriei fac parte: primarul, secretarul consiliului local, inginerul cadastral, contabil, perceptorul fiscal, 1 asistent social, polițist de sector. Toți specialiștii dispun de un stagiu de muncă de minim 1 an. Consiliul primăriei este alcătuit din 11 consilieri. Activitatea aparatului Primăriei este foarte bine concepută. Regulat se petrec ședințe de lucru ale aparatului Primăriei, unde se discută despre toate problemele Comunei și se precaută soluțiile de a le rezolva.

Comuna Puținței este deschisă către public, este prezentată activ în cadrul trusturilor media, posturilor de televiziune, radiu, presă, fapt ce sporește notorietatea comunității locale.

În condițiile actuale, când se necesită, în mod prioritar, atragerea surselor financiare externe pentru demararea proiectelor de importanță majoră pentru sat, funcționarii primăriei/consilierii urmează a fi instruiți în domeniul atragerii fondurilor externe/investițiilor, Managementului proiectelor. Primăria împreună cu consiliul local și agenții economici din teritoriu depun eforturi pentru a atrage mai multe investiții din exterior, prin colaborare strânsă cu Consiliul Raional.

Securitatea cetățenilor în cadrul comunei este asigurată de șeful sectorului de poliție (Puținței) al inspectoratului de poliție Orhei. Sediul poliției locale se află în incinta Primăriei. Starea criminogenă în cadrul Comunei Puținței este satisfăcătoare.

În comuna Puținței este amplasat Oficiul Poștal. Starea oficiului este satisfăcătoare, și este dotat cu utilități sociale, precum electricitatea, telecomunicații, este conectat la apeduct. Încălzirea Oficiului Poștal este asigurată prin intermediul sobei.

Comuna Puținței, r-nul Orhei nu dispune de surse media proprii. Populația Comunei preponderent se informează de pe panourile informative instalate în incinta și în fața primăriei, precum și în locuri special amenajate din perimetrul Comunei. Cetățenii mai sunt informați prin intermediul presei republicane, TV, posturile de radio regionale și republicane, anunțuri și avize informative. Comuna Puținței are o pagină oficială www.primaria-putintei.md dar și câteva pagini pe rețelele de socializare, <https://www.facebook.com/comuna.putintei>, care conțin informații relevante activității Primăriei și vieții comunei.

Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Aparatul primăriei este calificat, cu o bogată experiență în domeniu • Activitatea aparatului Primăriei este bine concepută și organizată, • APL dispune de calculatoare conectate la Internet • Comuna are o pagină proprie • Membrii APL dețin abilități și experiență în domeniul dezvoltării proiectelor • Adunările cu localnicii sunt petrecute frecvent, în funcție de necesitate • În viziunea sătenilor, dinamica din ultimii 10 ani este pozitivă în soluționarea problemelor cu care se confruntă localitatea • Localnicii sunt gata să se implice în suportul administrației publice locale în procesul de implementare a proiectelor • Securitatea cetățenilor este asigurată de către sectorul de poliție 	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel scăzut de implicare și informare a cetățenilor cu privire la problemele Comunei și în procesul de luare a deciziilor • Societatea civilă este insuficient implicată în activitățile de ordin social a localității
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Atragerea investițiilor externe • Implicarea mai activă a tineretului în dezvoltarea Comunei • Actualizarea informativă a paginii electronice a comunei • Suplinirea paginilor de pe rețelele de socializare cu informații irelevante activității APL • Stabilirea unor contacte durabile și colaborarea cu localități din țările vecine în vederea soluționării unor probleme comune (proiecte, măsuri culturale, schimb de experiență) • Promovarea unei imagini pozitive a Comunei • Participarea membrilor APL în cadrul proiectelor internaționale, cursuri de perfecționare • Gestionarea eficientă a bugetului local • Optimizarea activității APL 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa resurselor financiare la nivel local, insuficiente pentru sprijinirea și/sau promovarea unor investiții majore • Instabilitate legislativă • Salarizare nemotivată a persoanelor cu studii superioare și de specialitate, care activează în domeniul administrării publice; • Lipsa ONG care s-ar implica în soluționarea problemelor Comunei

Sectorul asociativ: În comuna Puținței nu există organizații obștești, orientate pe susținerea și promovarea activităților sociale și economice a populației.

Pe parcurs se va impune deschiderea unor organizații în așa domenii ca: mediu, salubritate, protecție socială și juridică, etc

Portofoliul de proiecte realizate: Pe parcursul anilor 2010 - 2020 în cadrul Comunei Puținței, r-nul Orhei au fost demarate și finisate în termen mai multe proiecte.

Tabelul 4. Proiecte implementate în s. Puținței, r-nul Orhei în anii 2010-2020

Nº	Denumirea proiectului	Perioada implementării	Costul total, lei	Sursa de finanțare
1	Renovarea rețelelor de iluminat stradal	Luna 08-09	695291,84	Consiliul Raional Orhei
2	Extinderea rețelelor de iluminat stradal	Luna 12	275790,89	Bugetul local
3	Drumuri bune	Luna 05-06	520600	Bugetul local
4	Drumuri bune 6	Luna 09-10	1178000,26	Guvernul RM
5	Plombarea drumului central din satul Vîprova	Luna 04	17567,20	Bugetul local
6	Reparație în Instituția de Educație Timpurie Puținței	Luna 06-09	5000.00 /devizul/ + 169600	Bu getul local
7	Reparație în Instituția de Educație Timpurie Dîșcova	Luna 06-09	5000.00 /devizul/ + 148400	Bu getul local
8	Proiectul 50/50 "Gazificarea Căminului cultural Vîprova"	Luna 06-12	60000 /30000+30000/	Consiliul Raional Orhei +Bugetul local
9	Montarea unui sistem nou de încălzire autonoma în edificiul primăriei	Luna 12	70959,82	Bugetul local
10	Sistem de purificare a apei potabile în IET Puținței	Luna 12	67424,06	Bugetul local

2.4. Economia locală

Economia locală este reprezentată de 10 agenți economici și 37 gospodării țărănești, 12 în s.Puținței, la Dâșcova – 17 și 8 la Vâprova. dintre care: 19- cu suprafața agricolă pînă la 10 ha; suprafața 10-50 ha -4 întreprinderi și 23 întreprinderi cu suprafața terenurilor –mai mult de 50 ha. Conform datelor Biroului de statistică activitățile economice nelicențiate sunt orientate în special pe activități de comerț, cultivarea legumelor și a cerealelor, creșterea animalelor (vezi tabelul de mai jos).

Tabelul 5. Agenți Economici mari din s. Puținței, r-nul Orhei

Nº	Denumirea întreprinderii	Domeniul de activitate
1.		
2.		
3.		
4.		

Domeniul agricol este un domeniu prioritar în comuna Puținței, deși în comună nu există producători agricoli mari.

Sectorul industrial și comercial e prezentat de un frigider industrial, un punct de colectare a fructelor și o uscătorie de fructe, care la moment nu funcționează, și câteva întreprinderi individuale.

Deși în general sectorul agricol este caracterizat printr-o rentabilitate scăzută, determinată în primul rând de poziția dominantă a culturilor cu valoare redusă în producția agricolă în detrimentul culturilor cu valoare înaltă, în comuna Puținței se realizează diversificarea prin extinderea suprafețelor ocupate de livezi, prin cultivarea legumelor. În continuare majoritatea terenurilor sunt acoperite de culturi cu valoare scăzută (cum ar fi cereale, plante oleaginoase, și culturi furajere), în timp ce livezile ocupă doar o mică parte din suprafața totală a terenurilor agricole. Fiecărui locuitor al comunei îi revin în medie doar **0,83** ha de sol arabil.

Deși, în general, agricultura în comuna Puținței se axează pe culturi cu valoare redusă, urmează de atras atenția sectoarelor de producere a fructelor, pomușoarelor, nucilor și a mierii. Aceste produse au acces la piețele UE și sunt exportate cu succes nu doar în UE, dar și pe alte piețe.

Sectorul agricol este dominat de producția vegetală, sectorul zootehnic având un rol mai mic în producere. În ultimul deceniu dezvoltarea sectorului zootehnic a fost impulsionată de implementarea unui șir de proiecte investiționale. Sectorul zootehnic se confruntă cu constrângeri provocate de resursele interne, precum și presiuni dure cauzate de importul de produse de import mai ieftine. Furnizarea de furaje locale este limitată din cauza lipsei pășunilor de bună calitate, care este la rândul său, cauzată de condițiile meteorologice nefavorabile și a capacităților limitate de irigare. Pe de altă parte, costurile interne de producție relativ ridicate, productivitatea scăzută și rasele de animale necompetitive reduce izbitor capacitatea produselor animaliere. Numărul animalelor este prezentat în tabelul de mai jos.

Tabelul 8. Efectivul animalelor și păsărilor în gospodăriile populației

Efectiv	Nr. capete
Bovine	91
Porcine	60
Caprine	102
Cabaline (cai, măgari, etc.)	111
Păsări de toate speciile	4913

Sursa: Primăria Comuna Puținței, r-nul Orhei

În cadrul comunei lipsesc fermele, abatoarele, sau punctele de colectare a laptelui.

Structura ramurală a agenților economici este diversificată, fiind încadrată mai mult în activitățile comerciale și agricultură, deși un număr considerabil de persoane merg la muncă în centrul raional.

Localnicii dispun de servicii precum: 2 OMF, 2 biblioteci, 3 Case de cultură, Asociația de Economii și Împrumut a Cetățenilor din s.Puținței, magazine etc.

Economia locală oferă perspective reale pentru deschiderea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniile de prelucrare, producere și comerciale. Garant al succesului este potențialul uman, infrastructura rutieră favorabilă, apropierea de centrul raional și capitală ș.a.

Un compartiment aparte la capitolul perspective revine proiectelor de implementare a parteneriatelor publice private.

Comuna Puținței, raionul Orhei, cu o populație relativ stabilă, dispune și de un însemnat potențial turistic, fiind situat într-un cadru natural deosebit.

Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Așezarea geografică favorabilă dezvoltării agriculturii și turismului • Infrastructura de acces favorabilă pentru dezvoltarea mediului economic • Disponibilitatea resurselor umane • Costul relativ scăzut al forței de muncă • Terenuri agricole cu o bonitate mediu a solului, cu potențial existent pentru obținerea de produse agricole ecologice • Terenuri agricole preponderent consolidate • Prezența agenților economici (ferme, sere, magazine etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Potențialul economic al Comunei este slab valorificat în comparație cu posibilitățile de dezvoltare • Slaba valorificare a resurselor naturale și a materiilor prime din mediul rural • Lipsa specialiștilor calificați; • Resurse financiare la nivel local, insuficiente pentru susținerea /promovarea unor investiții; • Slaba implementare a sistemului de asigurare a calității producției agricole conform normelor europene
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Valorificarea potențialului legat de așezarea geografică a Comunei • Atragerea investițiilor externe • Stimularea antreprenorilor locali și potențiali (sectorul agricol: frigidere industriale, linii de sortare și ambalare, prestări servicii populației, industria de producere și prelucrătoare) • Stimularea producătorilor locali prin aplicarea tehnicilor și tehnologiilor moderne • Încurajarea și dezvoltarea parteneriatelor de tip public-privat; • Atragerea turiștilor prin deschiderea zonelor de agrement, agropensiuni • Investiții directe în târguri, festivaluri, piețe tradiționale și alte manifestări tradiționale locale • Existența în raion a organizațiilor care oferă consultanță în sfera businessului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Insuficientă informare și educare a populației pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii, protecția mediului • Nivelul scăzut al veniturilor majorității populației • Capacitatea scăzută de atragere de investiții • Nivelul scăzut de receptivitate a populației locale la programele de finanțare • Autoritățile locale dispun de atribuții și pârghii extrem de reduse pentru susținerea financiară a micului business; • Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă • Scăderea volumului transferurilor făcute de persoanele plecate la muncă peste hotarele țării • Rata ridicată a dobânzii la credite • Instabilitatea cadrului legislativ național • Lipsa subvenționării principalelor ramuri ale economiei din partea statului • Migrarea populației apte de muncă

2.5. Edificii sociale

2.5.1. Educație

Pe teritoriul Comunei activează 2 Gimnazii: ÎP Gimnaziul s.Puținței și ÎP Gimnaziul din s.Dîșcova, și 2 grădinițe de copii: IP Grădinița de copii din Puținței și Grădinița de copii din s.Dîșcova.

Starea tehnică a instituțiilor educaționale este bună, fiind efectuate în ultimii ani lucrări de reparații/renovare. Regimul de lucru în instituțiile educaționale este de 5 zile în săptămână.

Gimnaziul din s.Puținței dispune de un sediu aparte, standart, edificat în 1968, prevăzut cu 320 locuri. La momentul actual în instituții își fac studiile 134 elevi. În instruirea educațională a elevilor activează un total de 14 cadre didactice și 10 lucrători ai personalului tehnic.

Gimnaziul Puținței dispune de săli de clasă spațioase, bine amenajate, sală de sport, teren sportiv, sală de festivități, cantină. Clădirile Gimnaziului sunt conectate la apeduct și canalizare. Agentul termic este furnizat în perioada rece a anului de la cazangerie autonomă pe bază de gaze naturale.

La instituția de învățământ au fost petrecute lucrări de reparație. Au fost realizate lucrări de reparații, au fost amenajate blocurile sanitare și schimbată tâmplăria pe termopane.

În continuare este necesară reparația capitală a pereților, tavanului și pardoselii, este necesară renovarea blocului alimentar și dotarea lui cu echipamentele necesare, reabilitarea pavajului, amenajarea unei săli TIC și dotarea ei cu tehnică de calcul,.

Gimnaziul din s.Dîșcova este la fel situat în clădirea școlii din sat, construită în anul 1980, pentru 550 locuri. În prezent în instituție își fac studiile 77 de elevi. Colectivul pedagogic este format din 9 cadre didactice.

Edificiul necesită reparații capitale, în deosebi a acoperișului. Sala sportivă și de festivități sunt neutilizate pentru că sunt periculoase. Ar fi binevenită reabilitarea lor și echiparea lor cu cele necesare.

Pentru a asigura un învățământ modern este nevoie de perfecționarea continuă a cadrelor didactice înnoirea continuă a materialelor didactice și dotarea cu mijloace TICe, modernizarea tehnică a sălilor de studii, precum și dezvoltarea sistemului social de atragere în sat a cadrelor didactice tinere.

În comuna Puținței activează două instituții preșcolare: IET Grădinița de copii din Puținței și IET Grădinița de copii din s. Dîșcova.

Grădinița Puținței (anul construcției 1977) este frecventată de 121 copii, din satele Puținței și Vâprova. Copiii sunt educați și îngrijiți de 4 educatori și 10 lucrători auxiliari, directorul grădiniței, lucrătorul muzical și sora medicală. Starea tehnică a edificiului este satisfăcătoare, și necesită lucrări de reparații capitale, în special a acoperișului. Trebuie renovată rețeaua electrică în toată instituția, sistemul de canalizare necesită reparații curente. Edificiul este electrificat, conectat la apeduct și canalizare, la rețelele de telecomunicații și dispune de pavilioane de joacă, cantină și depozit. Agentul termic este furnizat în perioada rece a anului de cazangerie. Copiii din Orhei mănâncă la grădiniță după sistemul de alimentație catering. Bucatele sunt preparate în bucătării dotate conform normelor europene, iar meniul zilnic include doar produse sănătoase pentru dezvoltarea armonioasă a copiilor. Sala festivă și sala sportivă sunt în același spațiu, astfel pentru activitățile de educație fizică ar fi nevoie de a identifica un alt spațiu pentru a transfera sala sportivă și a o dota cu inventar sportiv. Este necesară reparația blocurilor sanitare din grupe și cel pentru administrație. Este nevoie de amenajarea teritoriului.

Grădinița Discova (anul construcției 1980) este frecventată de 30 de copii, care sunt educați și îngrijiți de 3 educatori și 8 lucrători auxiliari. Starea tehnică a edificiului este bună, ocupând o aripă a Gimnaziului din sat. Edificiul este electrificat, conectat la apeduct și canalizare, la rețelele de telecomunicații și dispune de pavilioane de joacă și depozit. Agentul termic este furnizat în perioada rece a anului de cazangerie.

Este nevoie de reînnoirea mobilierului, schimbarea covorașelor pe holuri, trebuie reparată intrarea în grădinița (repararea scărilor și a tamburului).

, nevoie încă un pavilion pentru joacă și atribute de joc (tobogane, ș.a.), Este necesară procurarea unor noi seturi de jucării și accesorii auxiliare, amenajarea pavilioanelor, dotarea cu echipamente pentru joacă, cât și ridicarea continuă a nivelului de calificare a educatorilor și a personalului auxiliar.

2.5.2. Sănătate, asistență socială

Domeniul medical al comunei este reprezentat prin OMF din s. Puținței și OMF Dîșcova, aflate în subordinea Centrului de sănătate Morozeni. Instituțiile medicale dispune de edificii separate, recent renovate și dispun de un nivel mediu de asigurare cu aparataj și utilaj medical. Instituțiile medicale sunt electrificate, conectate la rețelele de telecomunicații, inclusiv la rețelele de utilități sociale, precum apeductul. Agentul termic este furnizat prin intermediul sobelor.

Asistența medicală în cadrul Comunei este asigurată de 1 medici de familie, 2 asistenți medicali și o unitate de personal de deservire. Pentru viitor se impune modernizarea serviciilor oferite și recalificarea continuă a personalului medical.

La OMF se prestează următoarele servicii: administrarea medicamentelor intramusculare și intravenoase, acordarea serviciilor medicale în caz de urgență, iar dotarea CS cu unitate de transport permite colectarea probelor biologice la locul de trai al pacientului dar și deplasarea medicilor de familie în teritoriu pentru deservirea populației. În perspectivă se impune lărgirea spectrului de servicii medicale prestate locuitorilor. Principala problemă este lipsa personalului calificat.

În cadrul Comunei își desfășoară activitatea 1 asistent social, care împreună cu cei 3 lucrători sociali deservesc grupele de persoane socialmente vulnerabile, preponderent singuratică, care necesită deservire la domiciliu. Persoanele date prestează servicii specializate persoanelor și familiilor care sunt beneficiari de asistență socială și duc evidența lor. Persoanelor socialmente vulnerabile li se acordă și ajutoare sociale, precum sunt: alocații de șomaj, indemnizații pentru motive de sănătate, compensații pentru perioada de iarnă, indemnizații de îngrijire a copiilor. De alocații speciale de stat (asistență socială, ajutoare financiare și materiale, etc.) beneficiază 69 de persoane.

Comuna nu dispune de un Centru de susținere a familiilor social vulnerabile.

2.5.3. Sport

Potențialul sportiv al comunei este valorificat pe măsură. În tânăra generație, iubește și practică sportul, iar competițiile sportive, meciurile de fotbal, volei, lupte libere sunt nelipsite din activitățile localității. În ceea ce privește domeniul sportiv, comuna dispune de 2 stadioane cu gazon natural, aflate în stare satisfăcătoare.

Comuna Puținței se mândrește cu echipele sportive, care în permanență aduc de la competițiile naționale și mondiale doar locurile de frunte. Astfel, venind aici fiecare doritor are posibilitatea de a face cunoștință cu membrii acestor echipe, dar și de a admira potențialul lor:

Comuna este reprezentată la competiții de către echipele de Volei, și de Fotbal.

Pentru următorii ani se planifică diversificarea activităților sportive și petrecerea mai multor competiții locale și naționale.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
<ul style="list-style-type: none"> • În comună există 2 Gimnazii și 2 grădinițe de copii • Instituțiile de învățământ au fost modernizate și sunt asigurate cu toate comunicațiile necesare • Existența unor spații de agrement pentru copii • Prezența cadrelor didactice cu experiență • În comună există oficiu poștal, • Locuitorii beneficiază de servicii medicale de calitate la 2 OMF, care au fost renovate, dispun de personal medical calificat, este dotat la nivel mediu cu aparataj tehnic • Educația medicală la nivel • Grupele de persoane social-vulnerabile sunt sub supravegherea asistentului social • Comuna dispune de terenuri sportive, sală de sport la Gimnaziu, și este reprezentat prin echipa de fotbal și volei. 	<ul style="list-style-type: none"> • Baza tehnico-materială a instituțiilor de învățământ preșcolar și liceal insuficient extinsă • Comuna nu dispune de un Centru comunitar de asistență socială pentru persoanele în etate sau cu probleme de ordin social • Dotarea insuficientă a centrului de sănătate • Fonduri insuficiente destinate asistenței medicale și sociale • Domeniul sportiv în cadrul Comunei cu rezerve de diversificare • O parte a populației active a migrat în străinătate, copiii acestor persoane fiind lăsați în grija bunicilor sau rudelor • Inexistența dispensarului veterinar;
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Lărgirea gamei de servicii medicale prestate • Implementarea unor programe complexe de monitorizare a stării de sănătate a localnicilor • Suplinirea personalului medical rezident și permanent • Deschiderea unui centru social comunitar • Implementarea unor programe consistente de asistență socială • Crearea unui ONG axat pe probleme sociale, problemele tineretului 	<ul style="list-style-type: none"> • Scăderea interesului față de efectuarea studiilor în localitate • Neglijarea tradițiilor locale, odată cu trecerea timpului • Dificultăți în susținerea financiară a proiectelor de investiții cu caracter social • Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor sociale • Nereceptivitatea față de posibilitatea efectuării unor lucrări concrete în teritoriu prin intermediul granturilor străine și accesării fondurilor europene • Nu există persoane care să reprezinte interesele comunității în mod organizat și pe o perioadă lungă de timp • Reducerea ponderii populației active și îmbătrânirea acesteia

2.5.4. Cultură și turism

Patrimoniul cultural al comunei Puținței, r-nul Orhei, constituie una din cele mai reprezentative file din moștenirea valorică a localității, menită să conserveze tradițiile și datinile băștinașe, care urmează a fi transmise generațiilor următoare.

În sat există 3 Case de cultură, câte una în fiecare sat, care sunt centrul vieții culturale din sat.

Casele de Cultură pot găzdui până la 100 de persoane. Toate edificiile sunt în stare tehnică bună, dar doar casa de cultură din Vîprova este conectată la apeduct și este gazificată.

Casa de cultură din Vîprova, prevăzută pentru 100 de locuri, este în stare proastă, și are nevoie de reparație generală, având nevoie și de amenajarea teritoriului adiacent cu reabilitarea pavajului. La moment este în stare de execuție sistemul de încălzire, a fost schimbat acoperișul.

Casa de cultură din s. Puținței, cu 100 de locuri este în stare bună. În cadrul Casei de cultură activează biblioteca. Tot aici este în proces de creare Muzeul satului, care va fi deschis în 2021. Pentru o funcționare efectivă este necesară reparația acoperișului, reabilitarea fațadei, gazificarea edificiului și asigurarea unei încălziri eficiente, care la moment se realizează cu ajutorul reșoului.

Casa de cultură din s. Dîșcova este cea mai mare și dispune de 150 de locuri, este situată în centrul satului. Edificiul necesită reparații capitale, trebuie schimbat acoperișul și asigurată o încălzire eficientă.

Satul dispune de un edificiu de agrement pentru tineret, dar care la moment nu funcționează.

În comuna Puținței, r-nul Orhei își desfășoară activitatea mai multe colective folclorice: în cadrul Casei de cultură Puținței – ansamblul folcloric "Codrencele" și ansamblul de copii "Romanița"; în cadrul casei de cultură Dîșcova - ansamblul folcloric "Dîșcoveanca" și ansamblul de copii "Păpădiile"; iar în cadrul Casei de cultură Vîprova – ansamblul de bărbați "Moștenitorii". Colectivele artistice sunt antrenate în adunarea, valorificarea și promovarea folclorului local. Din păcate în casele de cultură nu activează cercuri de creație. Pe viitor ar fi binevenită diversificarea activităților artistice, crearea cercurilor tematice, activităților extracurriculare și promovarea meșteșugurilor și tradițiilor locale și naționale.

Conform planului de lucru și Calendarul petrecerii măsurilor culturale, locuitorii comunei participă la toate sărbătorile Naționale și religioase: concerte tematice; sărbători în cadrul comunei, măsuri culturale de suflet, participă la festivalurile r-nale și după posibilități republicane; etc...

În scopul utilizării potențialului educativ al datinilor și obiceiurilor populare, conducerea localității insistă la organizarea a diferitor activități, cum ar fi șezători, serate în memoria scriitorilor și poeților,

seminare pentru profesori, educatori, cu diferite genericuri, pentru calificarea cadrelor implicate în educație.

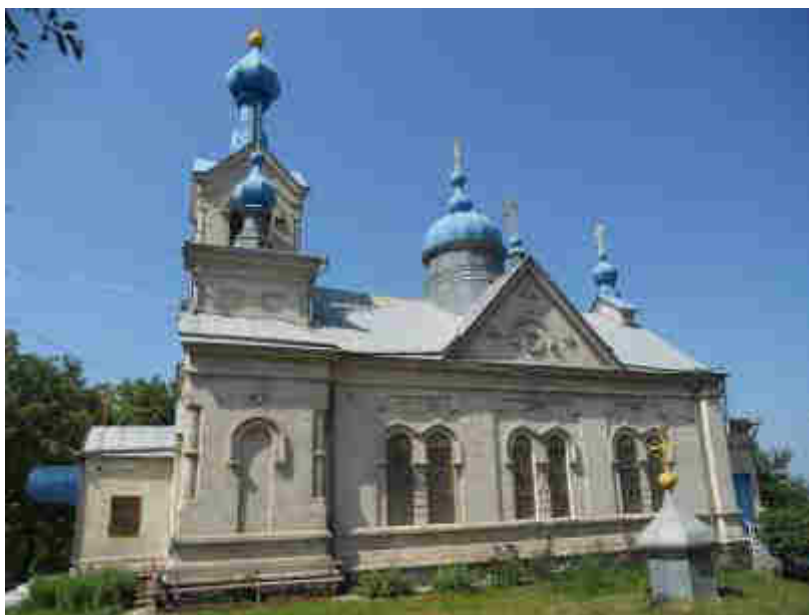
În comuna Puținței, activează cu succes Biblioteca Publică în s.Puținței, care activează în cadrul Casei de cultură din sat. Biblioteca este în stare satisfacatoare, dispune de conectare la telecomunicații și internet.

Datorită participării în proiecte precum Novateca, Biblioteca a fost dotată cu tehnică de calcul (5 calculatoare, xerox). În Biblioteca Publică regulat în afară de serviciul de bază se petrec diverse activități cu caracter cultural și educativ. La fel este necesară suplینirea fondului de carte. Zilnic bibliotecile sunt frecventate de elevii de la Gimnaziu, persoane care nu au conectare la internet.

Pe teritoriul comunei există mai multe monumente. În Registrul monumentelor ocrotite de stat sunt incluse: Biserica „Sf. Arhanghel Mihail și Gavriil” și Monumentul comemorativ în cinstea eroilor din cel de al II război mondial din Dișcova, Biserica „Sf. Nicolae” și Monument la mormântul comun al ostașilor căzuți (77) și în memoria consătenilor căzuți în anii 1941-1945 din Puținței și Biserica „Sf. Arhanghel Mihail și Gavriil” din Vîprova. În afară de aceste monumente în comună mai sunt Monumentul în cinstea eroilor cazuti in al II Razboi mondial din s. Vîprova și Monumentul comemorativ pentru cei care au fost deportați în Siberia. Interes cultural reprezintă și câteva răstigniri de pe teritoriul comunei.

Din tezaurul cultural al comunei Puținței nu pot fi neglijate cele trei Biserici, care sunt Monumente de arhitectură de categorie Națională, incluse în Registrul monumentelor ocrotite de stat în RM.

În comuna Puținței există parcuri amenajate satisfăcător. În cel din s.Puținței este amenajată chiar și o estradă de vară. Urmează ca parcurile să fie dotate cu mobilier modern și terenuri de joacă pentru copii.

O frumoasă tradiție a devenit petrecerea Festivalului - concurs de folclor, "Cireșar", care promovează tradițiile locale, portul popular, și bucătăria locală. Festivalul prezintă și spectacole de bun gust prezentate de mai multe colective din raion: ansamblul folcloric "Codrencile" s. Puținței, fanfara "Codru" din s. Seliște, ans. folcloric "Mitoceanca" din s. Mitoc, "Plai Natal" s. Brăviceni, ans.folcloric "Doinița"s.Ghetlova, dinastia de familie "Gînco" s.Vatici, ans. folcloric s. Hulboaca, " Comorile Plaiului", s. Biești, " Baștina" s. Peresecina și ans. folcloric" Codrencile", s. Bolohani .

Pentru comuna Puținței turismul este un domeniu de perspectivă, care ar putea asigura creșterea economică a comunei, precum și deschiderea locurilor de muncă pentru localnici și ar asigura bunăstarea lor. Premize pentru dezvoltarea turismului este interesul populației locale de a se implica în prestarea serviciilor turistice, precum și faptul că com. Puținței dispune de un cadru natural valoros, tradiții locale păstrate și o bucătărie locală ș.a.

Comuna Puținței și-a păstrat tradițiile și obiceiurile străbunilor. Astfel că, un posibil turist interesat de focul din vatră, pîinea coaptă după vechile tradiții, gustarea, dar mai întâi participarea la împletirea

sarmalelor, de țesutul covoarelor tradiționale, ori participarea la culesul roadelor în toiul toamnei, încă se mai poate bucura de o atmosferă patriarhală la care contribuie, ce-i drept, mai mult bătrâni comunei. Mediul rural constituie o sursă importantă pentru prestarea serviciilor de cazare tradițională de tip rural, pentru oferirea unor posibilități vizitatorilor de a se încadra în activitățile și preocupările rurale, pentru familiarizarea cu folclorul, distracțiile și tradițiile locale, pentru prezentarea meșteșugurilor cu posibilitatea de participare la procesul de lucru al acestuia și oferirea unor posibilități de procurare a produselor meșteșugărești.

Satul Puținței dispune de un spectru larg de resurse turistice, atât naturale cât și antropice.

Resurse turistice naturale se caracterizează printr-un peisaj specific zonei Codrilor, o vegetație preponderent silvică cu păduri de foioase și subarbut, care oferă un peisaj deosebit de frumos în îmbinare cu frumusețea câmpurilor și pășunilor.

Elementele meteorologice din această regiune permit practicarea turismului pe parcursul întregului an.

Resursele turistice antropice sunt reprezentate de cele trei Biserici, Monumentele, Casele de Cultură, colectivele folclorice, bibliotecile și casele tradiționale. Reabilitarea caselor țărănești, conservarea și restaurarea acestora va permite valorificarea lor prin diverse funcționalități: muzeu, ateliere de meșteșugărit, agro-pensiune, etc.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
<ul style="list-style-type: none"> • În comună activează 3 Case de cultură, care se află în stare bună • Tradițiile populare bine păstrate • Existența colectivelor artistice: • Interes pentru turism ca potențial pentru afaceri și pentru crearea de noi locuri de muncă • Existența unei bucătării locale specifice • Existența manifestărilor cu valoare folclorică; • Pe parcursul anului se petrec activități etno-culturale, sportive și de agrement • Monumente de importanță locală • În comună există 3 biserici creștin-ortodoxe, • Cimitirele locale sunt îngrădite și dispun de drum de acces • Comuna dispune de 2 biblioteci publice moderne • Așezarea geografică este favorabilă dezvoltării turismului rural și de tranzit 	<ul style="list-style-type: none"> • Potențialul cultural-turistic al Comunei este slab valorificat, comparativ cu potențialul existent • Comuna nu dispune de centru pentru copii și tineret • Lipsa unei strategii de dezvoltare a turismului local • Lipsa unui Muzeu al satului
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>

• Identificarea surselor alternative de susținere financiară a activității colectivelor folclorice • Dezvoltarea și stimularea activității echipelor sportive locale existente și înființarea a noi echipe • Valorificarea potențialului local (turistic, cultural, istoric, natural) • Existența potențialului de dezvoltare a agroturismului.	• Infrastructura de transport slab dezvoltată și nemodernizată poate avea ca efect ocolirea zonei turistice a comunei; • Resurse financiare insuficiente pentru contribuțiile proprii la proiectele finanțate, în special în mediul rural.

2.6. Mediul ambiant

Din punct de vedere geografic raionul Orhei este situat în partea centrală a Republicii Moldova, așezat la o distanță de 70 km de capitala țării or.Chîșinău.

După structura geomorfologică, relieful terenurilor comunei aparține Podișului Moldovei Centrale, partea de nord-est, reprezintă o combinație de cumpene înguste în formă de creastă cu văi adânci și largi, versanții cărora sunt fragmentați de depresiuni numite hârtoape. Relieful, ca factor principal de formare a solului, are un rol deosebit. El influențează asupra repartizării energiei solare, curenților de aer, regimul de apă, repartizarea precipitațiilor atmosferice și altele.

Relieful comunei este predominat de altitudini înalte (100 - 250 m), altitudinea medie este de 128 metri față de nivelul mării, cu o bonitate a solurilor (59p%) de nivel mediu național.

Condițiile geomorfologice în principiu influențează pozitiv pentru dezvoltarea diferitor ramuri în agricultură.

Altitudinea maximală este de 270,5 m și se atestă în partea de sud a comunei pe dealul Cazan, iar altitudinile minimale se atestă pe valea r.Cula și constituie 42,7 m.

Relieful com. Puținței

Capitalul natural. Fondul forestier, flora și fauna. Suprafețele totale ale fondului forestier ale comunei reprezintă 393,3 ha, dintre care 288 ha sunt gestionate de Agenția Moldsilva, Gospodăria silvică Orhei, iar 105,3 ha sunt gestionate de APL Puținței. Diversitatea florei și faunei este tipică pentru Podișul Moldovei Centrale fiind prezentată de Predomină pădurile de salcâm, gorun și carpen. Pe teritoriul raionului sunt înregistrate 27 de specii de mamifere, 75 de specii de păsări, și 14 de reptile. Distribuția speciilor de plante și animale este puternic influențată de faptul că sectoarele cu vegetație nealterată de activitățile agricole sunt foarte limitate, lipsind condiții adecvate pentru dezvoltarea și răspândirea acestora.

Apele de suprafață și apele subterane. Comuna este străbătută de apele r.Cula. Fondul apelor este reprezentat și de câteva iazuri mici, și 22 de izvoare. Fondul apelor comunei ocupă o suprafață de 70 ha, dintre care 29 ha sunt gestionate de APL.

În prezent apele subterane se află la o adâncime de 80-120 m. Principala problemă cu care se confruntă APL privind apele subterane din localitate este imposibilitatea folosirii acestora din cauza indicatorilor calității. Apele subterane pot fi folosite numai în scopuri tehnice.

Sursele de apă potabilă. Localitatea își îndeplinează necesitățile în apă potabilă prin intermediul apeductului, la care sunt conectate peste 453 de gospodării. Rețelele sunt noi. Suplimentar, ca surse de apă potabilă, sînt folosite cele circa 231 fântîni de mină, 22 izvoare și 3 fântînilor arteziene.

Clima și aerul. Raionul Orhei se caracterizează printr-o climă temperată continentală, cu iarna blîndă și scurtă (temperaturile medii a lunii ianuarie: -3 – 5°C), vara caldă și lungă (temperaturile medii a lunii iulie +20 +22 °C) cu o cantitate relativ mică de precipitații.

În funcție de latitudine, altitudine și particularitățile orografice pe teritoriul raionului se delimitează trei zone climaterice, în care temperaturile medii în fiecare zonă variază cu 2-3 grade. Temperatura medie a anului este de 8,6 – 9,2°C. Minimum absolut de temperatură constituie -39 -40°C, maximum absolut variază între +33 +36°C.

Primele înghețuri apar în octombrie, ultimele primăvara la sfârșitul lui aprilie.

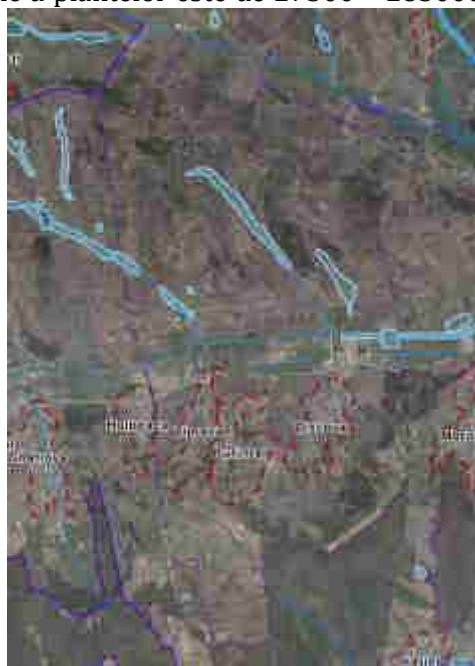
Durata perioadei de temperatură fără ger este de 165 – 180 zile, pe sol 145 – 150 zile. Suma temperaturilor mai mari de 100 C în perioada activă de vegetație a plantelor este de 27500 – 285000 C. Perioada de vegetație este de 210 zile.

Acoperirea solului cu zăpadă se petrece în anii geroși, atinge o înălțime de 15 – 25 cm. În perioada anului predomină curenții de aer nord-vest și nordice.

Cantitatea anuală de precipitații atmosferice variază anual în limitele a 450 – 550 mm. Din suma anuală de precipitații aproximativ 65 – 70 % cad în perioada caldă a anului (aprilie – noiembrie) și numai 30% în perioada rece (decembrie – martie) sub formă de zăpadă și lapoviță. Prima zăpadă apare la sfârșitul lunii noiembrie, începutul lunii decembrie. Perioada secetoasă începe în luna iulie și durează 2-3 luni. Sunt frecvente și vânturi uscate.

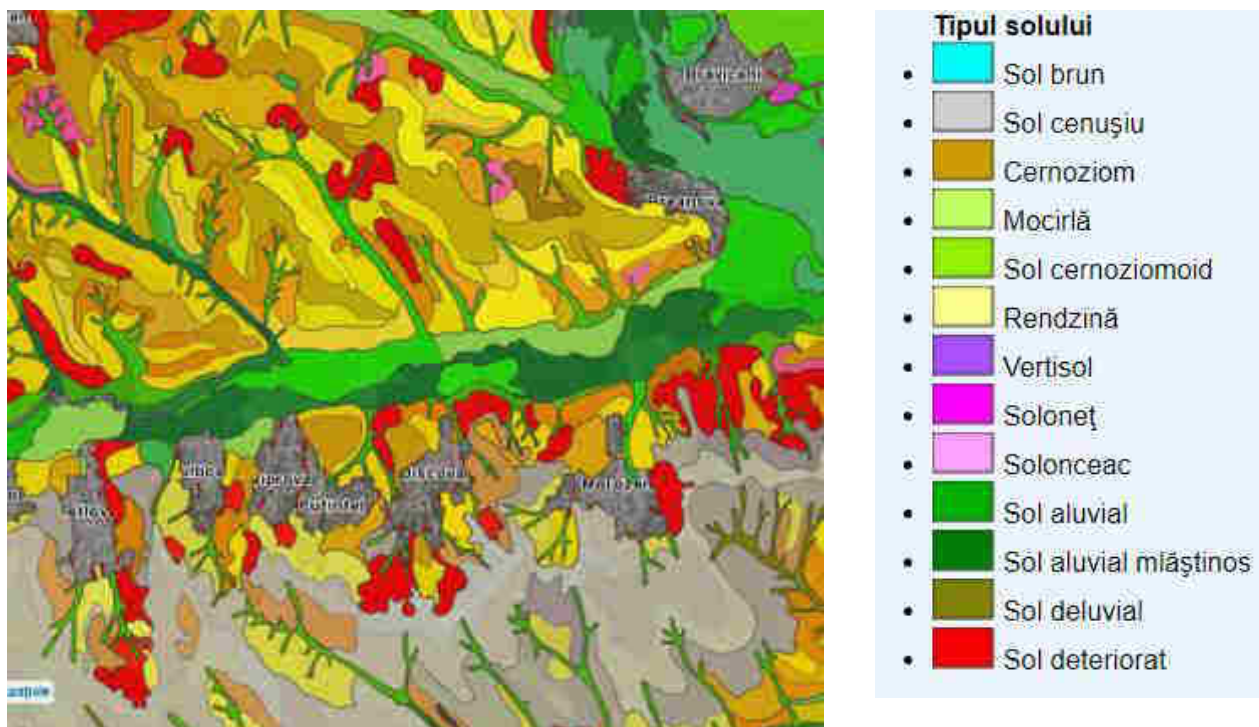
Coeficientul hidrotehnic variază de la 1,2 – 1,1.

Resursele agroclimaterice a teritoriului formează condiții favorabile pentru cultivarea și creșterea culturilor agricole,

plantațiilor de viță de vie și livezilor.

Solurile și subsolurile. Solurile sunt principala bogăție a localității. De prelucrarea și utilizarea eficientă a acestora depinde atât economia comunei, raionului, cât și cea națională. Capitalul funciar al s.Puținței, r-nul. Orhei ocupă o suprafață de circa 3930,98 ha, dintre care 1912,14 ha sunt terenuri cu destinație agricolă. Semnificativ este faptul că, calitatea solurilor din care este constituit capitalul funciar este înaltă. Circa 80% din teritoriul comunei este acoperit cu cernoziomuri. Bonitatea medie a solurilor este apreciată cu 56 baluri. Analiza denotă, că majoritatea din terenurile capitalului funciar pot fi folosite în scopuri agricole oferind posibilitatea atingerii unor randamente înalte de utilizare a acestora, excepție fiind terenuri degradate. Datele analizate ne demonstrează că în s.Puținței acest capital natural de calitate este utilizat la maximum.

Harta solurilor comunei Puținței

Subsolul localității Puținței dispune de resurse naturale specifice: calcaluri, lut, nisip, dar extracția acestora nu este autorizată

Starea mediului ambiant al Comunei este satisfăcătoare. Comuna nu dispune de o gunoiște autorizată, și nu are organizată colectarea centralizată a deșeurilor,

Din cauza inexistenței gunoiștii autorizate și a sistemului de colectare a deșeurilor, în preajma comunei periodic apar gunoiști stihionice, neautorizate.

Este imperativ necesară organizarea unui management eficient al deșeurilor.

Este necesară creșterea gradului de conștientizare a populației locale despre importanța gestionării eficiente a deșeurilor, inclusiv prin reducerea volumului de deșeuri depozitate odată cu creșterea cantității materialelor reciclabile, scăderea nivelului de poluare a solului și a apelor subterane, creșterea calității vieții populației prin reducerea riscurilor de îmbolnăvire.

Este necesară construcția unor ministații de epurare a apelor reziduale. La fel este absolut necesară plantarea unei fâșii forestiere în jurul gunoștii, pentru a evita răspândirea deșeurilor de către vânt, precum și împădurirea terenurilor degradate.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Resurse acvatice disponibile r.Cula, iazuri, izvoare, prezența unui număr mare de fântâni de tip mină (231) • Respectarea, în general, de către populație a normelor de transportare și depozitare de deșeurilor la gunoște • Interesul sporit al APL în vederea îmbunătățirii stării mediului ambiant din localitate • Utilizarea redusă a pesticidelor • Existența apeductului • Suprafețe împădurite reduse, doar 10% 	<ul style="list-style-type: none"> • Existența gunoștilor neautorizate • Lipsa sistemului de colectare și transportare centralizată a deșeurilor menajere • Aria redusă a sistemului de canalizare • Fântânile de mină nu sunt marcate cu plăcuțe de informare privind calitatea apei • Educația ecologică la nivel superficial • Expunerea la hazardurile naturale sezoniere, în special la secetă și inundații • Insuficienta preocupare a agenților economici în recuperarea și re folosirea ambalajelor • Solurile sunt afectate de factori de degradare precum eroziune, sărăturare;
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>

<ul style="list-style-type: none"> • Implimentarea proiectului de colectare selectivă a deșeurilor • Amenajarea și curățarea tuturor fântânilor de tip mină • Curățirea zonelor din preajma saului • Menținerea străzilor comunei într-o stare curată • Informarea populației privind necesitatea protecției mediului ambiant și utilizării raționale a resurselor naturale • Promovarea educației ecologice a tinerei generații pentru a proteja mediul și a folosi rațional resursele naturale • Creșterea interesului autorităților locale pentru promovarea de parteneriate în vederea protecției mediului; • Disponibilitatea finanțărilor proiectelor de mediu prin intermediul fondurilor europene nerambursabile. • Crearea unui ONG axat pe probleme ecologice	<ul style="list-style-type: none"> • Impactul negativ al schimbărilor climatice asupra sectorului agricol (secete, grindină) • Dificultăți în susținerea financiară a proiectelor de investiții de mediu • Sărăcia, lipsa surselor de existență sau alte necesități vitale îi constrânge pe cetățeni să încalce legea, inclusiv la capitolul tăieri ilicite. • Costuri ridicate pentru conformarea cu standardele europene de calitate în materie de mediu • Neglijarea tradițiilor locale în domeniul protecției mediului • Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor legate de mediu
--	--

3. PROCESUL DE ELABORARE A PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI PUȚINȚEI, R-NUL ORHEI

3.1. Inițierea procesului de planificare strategică

Comuna Puținței, r-nul Orhei, trebuie să-și însușească și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa în viitor. Lipsa unei asemenea viziuni duce la o activitate administrativă dezorganizată, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se pot consuma irațional resurse prețioase. Experiența internațională a arătat că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai bine atunci când fac parte dintr-un cadru încheșat și când există o coordonare la nivel strategic.

Procesul de planificare strategică are ca scop definirea reperelor strategice de dezvoltare a Comunei pe o perioadă de 5-7 ani. Etapele metodologice principale ale procesului de planificare strategică au fost următoarele: realizarea unei analize preliminare, stabilirea viziunii asupra dezvoltării strategice a Comunei Puținței, r-nul Orhei, analiza sectorială a domeniilor strategice principale și articularea documentului strategic propriu-zis.

Principiile care au stat la baza procesului de planificare strategică au fost:

- implicarea comunității,
- transparența,
- obiectivitatea,
- coerența și
- continuitatea proceselor.

Elementul-cheie în inițierea procesului de planificare strategică este identificarea resurselor locale, care pot fi văzute ca principalele oportunități de dezvoltare pe viitor a comunei.

Inițierea procesului de planificare strategică a început, după semnarea contractului de prestare a serviciilor de consultanță, urmată cu înființarea Echipei de Planificare (EP), desemnată de „Succes Consulting” SRL.

În urma dezbaterilor interne Echipa de Planificare a beneficiat de instruire din partea Institutului de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor (IDEP) prin facilitarea procesului de planificare. Facilitatorul a explicat importanța elaborării planului, pașii de urmat, metode și tehnici de abordare a comunităților, metode de analiză a comunității în vederea identificării necesităților pentru stabilirea domeniilor de cuprindere a strategiei pentru elaborarea Planului Strategic de Dezvoltare Socio-economică a comunei Puținței, r-nul Orhei. Au fost expuse metodele de consultare a comunității: workshopuri, metoda discuției, ședință de analiză, chestionare. Membrii EP au decis să utilizeze metoda chestionarelor. Procesul de consultare a comunității, interviewarea, a durat 3 săptămâni, după care a urmat ședința de analiză și interpretare a cercetărilor efectuate.

Pentru a da rezultate, planificarea strategică trebuie însoțită de promovare la nivelul administrației publice locale a unui Management strategic integrat, la toate nivelurile, capabil să identifice și să speculeze oportunitățile apărute în beneficiul Comunei.

3.2. Înființarea echipei de planificare

Echipa de planificare socio-economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei a fost constituită pe baza propunerilor: IDEP, SCT și APL care au nominalizat persoanele investite cu încrederea pentru a-i reprezenta și a transmite problemele pe care aceștia le resimt și doresc a fi rezolvate în vederea îmbunătățirii vieții și dezvoltării durabile a localității Puținței, r-nul Orhei (vezi tabelul de mai jos). Membrii EP au fost selectați astfel încât să fie acoperite toate domeniile de cuprindere a planului strategic. La înființare EP s-a ținut cont de voința fiecărui membru propus de a se implica în procesul de planificare strategică a comunei Puținței, r-nul Orhei.

Tabelul 9. Componenta echipei de planificare

Nº	Numele și prenumele
1.	Calestru Iurie – expert APL, SCT, IDEP
2.	Elena Iașco – primar, Comuna Puținței, R-nul Orhei
3.	Sorocean Ludmila - Secretar al Consiliului local, Primăria Puținței, R-nul Orhei
4.	Zatic Tudor - Contabil – șef, Primăria Puținței, R-nul Orhei
5.	Celan Ion – inginer cadastral Primăria Puținței, R-nul Orhei
6.	Rusnac Mariana - Perceptor fiscal, Primăria Puținței, R-nul Orhei
7.	Ungurean Liuba - Asistent social, Primăria Puținței, R-nul Orhei
8.	Jingan Ion - Polițist de sector, Primăria Puținței, R-nul Orhei
9.	Ceban Galina – consilier, s.Puținței
10.	Celan Ion – consilier, s.Puținței
11.	Gîncu Anatolie - consilier, s.Puținței
12.	Gîncu Fiodor – consilier, s.Puținței
13.	Mihaila Maria – consilier, s.Puținței
14.	Motricală Anatolie – consilier, s.Puținței
15.	Neguriță Chiril – consilier, s.Puținței
16.	Paciu Natalia – consilier, s.Puținței
17.	Stratu Chiril - consilier, s.Puținței
18.	Țurcan Rodica – consilier, s.Puținței
19.	Vieru Dumitru – consilier, s.Puținței
20.	Stratu Elena - directorul Gimnaziului din s. Puținței, R-nul Orhei
21.	Sanduta Eugenia – Director Grădinița din s. Dîșcova, R-nul Orhei
22.	Golban Anastasia - Directorul grădiniței din s. Puținței, R-nul Orhei
23.	Panfiliu Victoria - Medic de familie, OMF Puținței, R-nul Orhei
24.	Sorocean Eduard - director Casa de cultură, s.Puținței, R-nul Orhei
25.	Paciu Ala - director Casa de cultură, s.Dîșcova, R-nul Orhei
26.	Platon Tatiana - director Casa de cultură, s.Vîprova, R-nul Orhei
27.	Volcu Ludmila - Bibliotecar principal, Biblioteca Publică s. Puținței, R-nul Orhei
28.	Gîncu Daniela - Bibliotecar principal, Biblioteca Publică s. Dîșcova, R-nul Orhei
29.	Talpa Elena - Șefa oficiului poștal

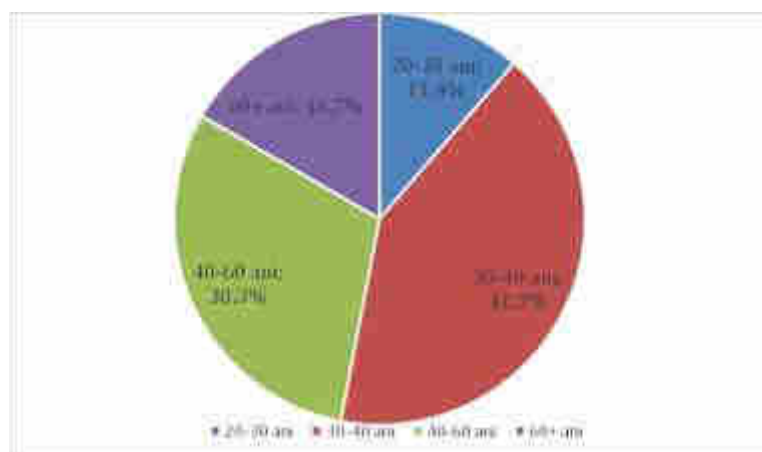

3.3. Intervievarea locuitorilor

Procesul de planificare strategică a fost precedat de un sondaj sociologic de opinii, conceput de către Institutul de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor și realizat de Echipa de Planificare în colaborare cu Primăria Comunei Puținței, r-nul Orhei. Au fost anchetate 110 persoane de diferite categorii sociale și de vârstă, inclusiv 45 bărbați și 65 femei. În baza datelor acumulate au fost stabilite problemele de ordin economic, social și ecologic cu care se confruntă populația comunei. În funcție de vârstă, structura eșantionului rezultat este prezentată de persoane cu vârsta cuprinsă între 20-30, 30-40 ani, urmată de categoriile de vârstă 40-60 ani și 60+.

În urma prelucrării datelor chestionării au rezultat următoarele concluzii:

Structura eșantionului interviat după vârstă

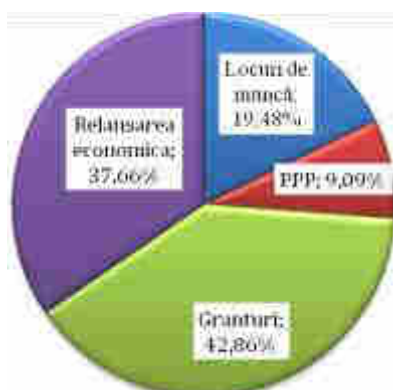
Structura eșantionului în funcție de pregătirea socială

În cadrul eșantionului sunt prezente categorii de persoane din toate nivelele de pregătire profesională, cu o predominare a respondenților cu studii medii și studii de specialitate.

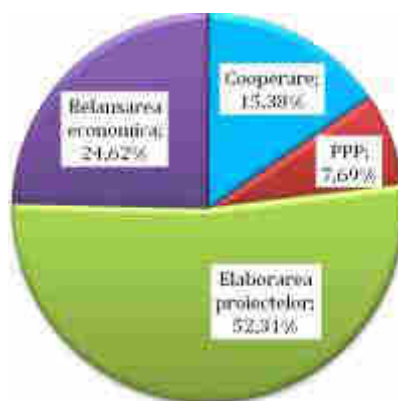
Soluția pentru atragerea fondurilor pentru APL

Se scot în evidență de către personale intervievate câteva soluții pentru accesarea granturilor, relansarea economică, cu predominarea deschiderii de noi locuri de muncă.

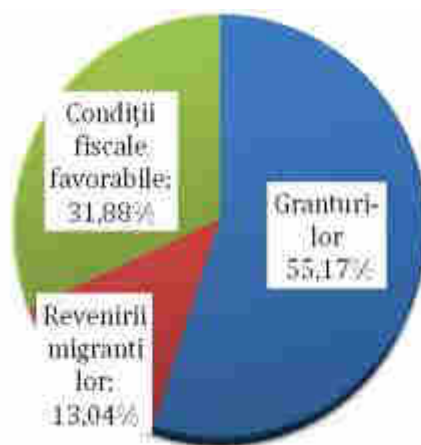
Viitorul APL-urilor

O bună parte din cei intervievați privesc cu optimism viitorul acestei instituții, prin prisma elaborării de proiecte, cooperării și relansării economice. Dispariția acestei instituții în viitorul apropiat nu este văzută de nici unul dintre respondenți.

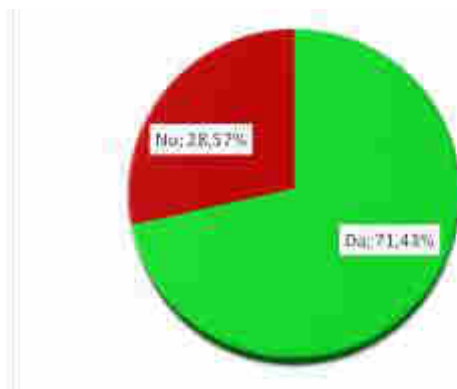
Relansarea economică a APL-urilor:

Accentul în, înviorarea economică a APL-urilor se pune primordial pe accesarea granturilor și revenirea migranților.

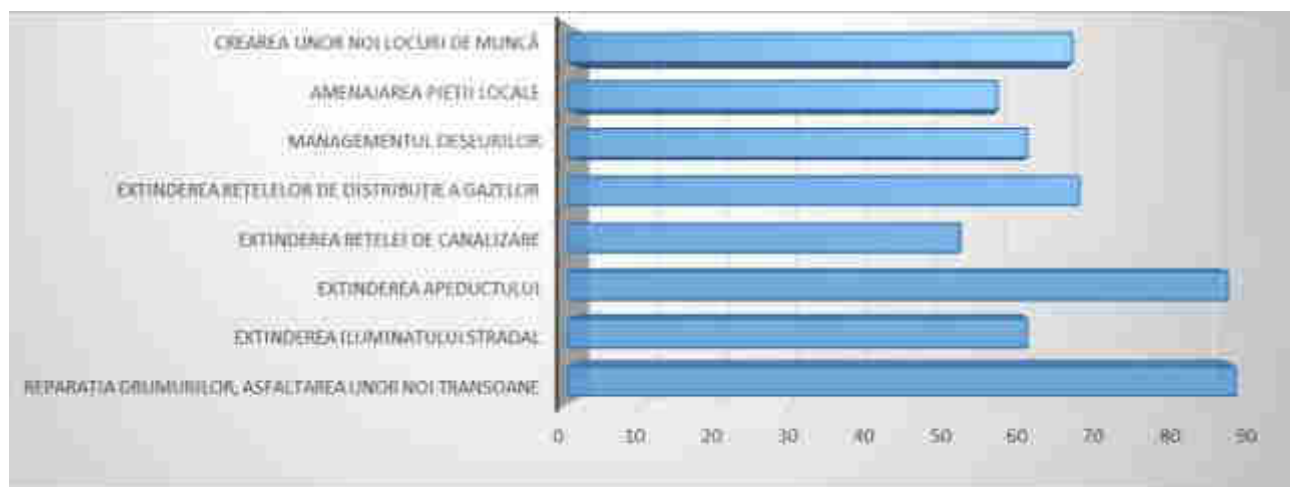
Coordonarea acțiunilor administrației Comunei cu localnicii

Marea majoritate a intervievaților consideră că acțiunile administrației APL sunt coordonate în prealabil cu populația comunei, fapt ce denotă existența unei coeziuni strânse în APL și comunitate.

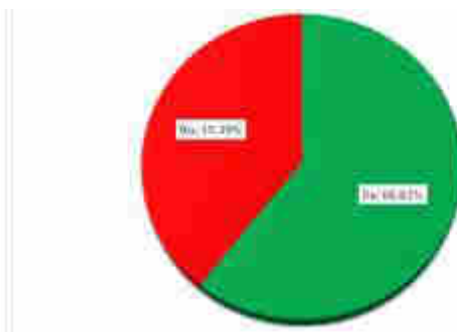
Problemele ce necesită soluționate de urgent:

Locuitorii comunei Puținței, r-nul Orhei consideră prioritar de soluționat în cadrul Comunei 8 probleme, cele mai stringente fiind: extinderea și modernizarea rețelei de iluminare stradală pe întreg teritoriul comunei Puținței, reparația drumurilor, extinderea sistemului centralizat de apeduct, construcția sistemului de canalizare, extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale, modernizarea sistemului de management al deșeurilor, crearea unor noi locuri de muncă, amenajarea spațiilor verzi și promovarea c.Puținței ca destinație turistică etc.

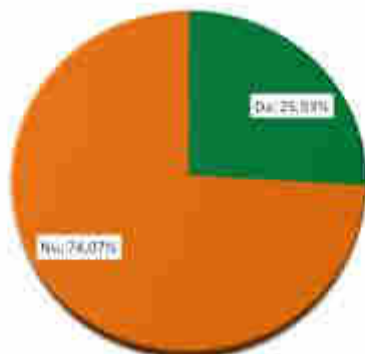
Cunoașterea planurilor de dezvoltare a localității de către localnici

Planurile de dezvoltare a localității sunt cunoscute de 60,61% din respondenți, iar cca. 1/2 din persoanele interievate nu cunosc planurile de viitor ale APL (39,39%).

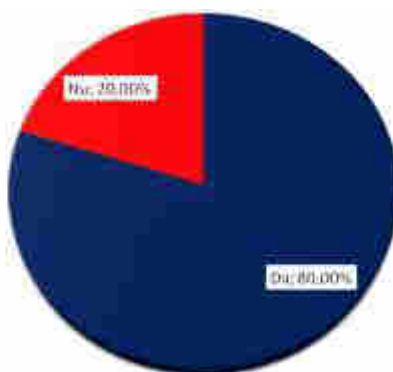
Cointeresarea locuitorilor comunei în obținerea unui grant pentru lansarea în afaceri

25, 93 % din persoanele intervievate își manifestă interesul în obținerea unui grant pentru lansarea în domeniul afacerilor, pe când alte 74,07 % nu sunt cointeressați să se dezvolte în domeniul dat.

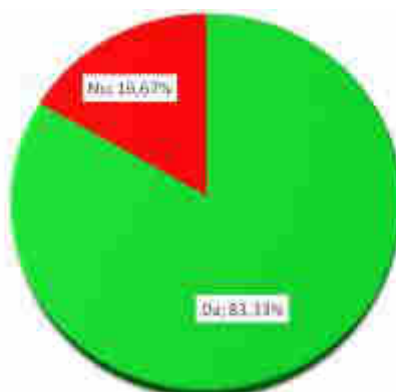
Dorința populației locale de a se implica în suportul APL pentru implementarea proiectelor

Opiniile localnicilor sunt privite pozitiv la capitolul – implicare în susținerea APL în procesul de implementare a proiectelor. Circa 80% din respondenți sunt gata să se implice în suportul administrației publice locale în procesul de implementare a proiectelor.

Dinamica soluționării problemelor în ultimii 10 ani.

În viziunea majorității din respondenți, dinamica din ultimii 10 ani este considerată ca fiind pozitivă în ceea ce privește soluționarea problemelor cu care se confruntă comuna.

3.4. Concordanța strategiilor de dezvoltare a Raionului Orhei cu cea locală

La elaborarea Planul Strategic de Dezvoltare socio-economică a Comunei Puținței s-a ținut cont de prevederile din Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”, Programul de dezvoltare a Raionului Orhei 2016-2021, Programul Sectorial în Eficiența Energetică pentru Regiunea de Dezvoltare Nord, Strategia reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător (2016-2021), Programul Regional Sectorial de Management al Deșeurilor Solide pentru Regiunea de Dezvoltare Nord și alte documente de politici relevante.

APL a participat la toate întrunirile ce au vizat stabilirea priorităților, obiectivelor pe termen mediu și lung în vederea definirii planului strategic de acțiuni de dezvoltare socio-economică durabilă a Raionului Orhei. Nemijlocit Comuna Puținței este identificat în programele de dezvoltare ale Raionului Orhei la așa compartimente precum: creșterea competitivității producției locale, diversificarea producției agricole, dezvoltarea turismului, renovarea rețelelor de drumuri locale și salubritatea teritoriului.

Avantajele concordanței Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei cu strategiile sus menționate se vor materializa în posibilitatea accesării mai multor surse de finanțare pentru infrastructura publică de utilități (apă potabilă, sistemul de canalizare, infrastructura drumurilor, etc.), creșterea suportului financiar din partea donatorilor externi (BERD, BL, BEI, Comisiile UE).

4. STABILIREA OBIECTIVELOR PLANULUI STRATEGIC

La stabilirea obiectivelor strategice au servit informațiile din sondajul sociologic, analiza punctelor slabe și tari, oportunităților și riscurilor mediului extern, viziunile EP și a APL asupra viitorului Comunei.

După analiza pe baza unui set de criterii și după ierarhizarea problemelor, au fost stabilite drept prioritare 6 obiective strategice și realizată Harta dezvoltării locale pentru a.2021 – 2026.

Legenda hărții:

Extinderea rețelelor de apeduct și canalizare -

1,2,3,4,5,6,12,15,16,17,18,19,21,30,37,41,46,54,45,47,55, 56, 57, 58,73,76,77,78,79,81,80, 82,83,84, 85,88,86,87,90,91, 89,120,118,115,116,117,119, 114,106,193,194,195,196,192, 190,189,191. 192, 173,160, 183,186,178,181,179,176,171,170,174,175, 166,165, 162,163,158,157,154,153,135, 134,129,126,121,123,156,168,130,146,137,145,138,139,144,143,142,140,141

Drum asfaltat - 7,8,9,10, 13,14, 20,23,25,29,31,64,107,108,113,188,187,185,184,182,180,177

Rigola - 22,24,26,27

Inscripția la intrare în localitate și stații de așteptare renovate - 33,33a

Reparația podului - 28,147,

Amenajarea teritoriului cu foișoare și copaci - 32

Reparația căminului cultural - 51

Teren de joacă - 53

Pavarea și amenajarea terenului - 50,48,52

Gazificarea totală a instituției - 49

Reparația drumului (asfalt) - 35,36,38,39,40,42,43,44,59,60,61,63,67,70,72,74,75,188,187, 186,185,184,182,180,172,169,167,164,161,159,155

Amenajarea pieții agricole - 71

Amenajarea parcului de agrement - 68,69

Repararea estradei de vară - 66

Restaurarea monumentului - 65

IET Puținței / reparația acoperișului, renovarea fațadei, gazificarea, dotarea cu tehnică IT și mobilier, pavilioane, terenuri de joacă, sală sportivă dotată în spațiu separat, renovarea cablurilor de electricitate/ - 110,111,112

Edificiul primăriei / gazificarea, reparația totală interior și exterior, dotarea cu tehnică IT și mobilier, amenajarea terenului în preajmă cu arbuști, flori, iluminare suplimentară, pavare, gard/ - 105,104,102,99,96,96,101,100

Edificiul fostei casei de deservire / reparația capitală, gazificarea, deschiderea farmaciei sociale, cizmărie, frizerie, pavarea terenului în preajmă/ - 103,97,98

Casa de cultură Puținței / gazificarea, schimbarea cablurilor electrice și elementelor de iluminare, muzeul comunei, centrul de tineret dotat cu tehnică IT, mobilier, cercuri pe diverse interese, sală de fitness/ - 92,93,94, 95,97

Căminul cultural Vîprova / gazificarea, reparația interior și exterior, sală de fitness, cercuri pe interese, mini-stadion, teren de joacă, amenajarea și pavarea terenului adițional, mobilier/ - 148,149,150

Teren de joacă - 151

Teren de volei - 152

Amenajarea zonei de odihnă și agrement - 122,125,127,128

Mini-stadion - 124

IET Dișcova /scări cu acoperire la intrare, gazificarea, terenuri de joacă, pavilioane, dotarea cu tehnică IT și mobilier/ - 130,131,132,133

Lichidarea gunoiștei -

Obiectiv Strategic 1. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	<p>1.1. Reparația curentă a drumurilor</p> <p>1.2. Asfaltarea unor noi tronsoane de drum (în satul Puținței - 1200m asfalt, iar în satul Dîșcova - 800m asfalt)</p> <p>1.3. Întreținerea drumurilor locale (profilarea drumurilor cu autogrederul) și întreținerea canalelor de scurgere a apelor pluviale</p> <p>1.4. Amenajarea și menținerea drumurilor principale pe câmpurile agricole</p> <p>1.5. Amenajarea trotuarelor pe tot teritoriul comunei</p> <p>1.6. Reparația podurilor peste r.Cula</p> <p>1.7. Extinderea și modernizarea rețelei de iluminare stradală pe întreg teritoriul comunei Puținței</p>
2	Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare	<p>1.8. Extinderea sistemului de aprovizionare cu apă a localității</p> <p>1.9. Construcția unei fântâni arteziene pentru a soluționa problema presiunii joase a apei în apeduct</p> <p>1.10. Construcție sistemului de canalizare a localității</p> <p>1.11. Construcția ministațiilor de epurare a apelor reziduale</p> <p>1.12. Amenajarea și întreținerea fântânilor publice din localitate în conformitate cu normativele în vigoare</p>
3	Conectarea la rețelele ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale	<p>1.13. Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale în com. Puținței</p>
4	Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice	<p>1.14. Reducerea consumului de agent termic prin reabilitarea termică a clădirilor publice</p> <p>1.15. Instalarea panourilor fotovoltaice la Primărie și la instituțiile publice</p>
5	Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor publice	<p>1.16. Procurarea unui tractor multifuncțional</p> <p>1.17. Amenajarea teritoriului (inclusiv înverzirea) din preajma Primăriei</p> <p>1.18. Gazificarea edificiului Primăriei, a Casei de cultura, Casei de deservire, și a Grădiniței din s. Puținței</p> <p>1.19. Dotarea cu mobilier a edificiilor publice</p>

Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind numărul locurilor de muncă

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Diversificarea și susținerea micului business	<p>2.1. Accesarea unor surse de finanțare sub formă de grant sau investiționale pentru dezvoltarea business-ului rural</p> <p>2.2. Stimularea dezvoltării sectorului servicii (<i>deservirea socială a populației: frezerie, reparația încălțămintei atelier de croitorie ș.a., ecoturism, agroturism, confecții, ș.a.</i>)</p> <p>2.3. Stimularea dezvoltării sectorului de crteștere, păstrare și prelucrare a producției agricole(<i>mini-întreprinderi de procesare a producției agricole, cultura în spații protejate, acvacultura, crearea asociațiilor (holdingurilor) agricole etc.</i>)</p> <p>2.4. Atragerea investițiilor prin programele PARE 1+1 și PNAET.</p> <p>2.5. Promovarea organizării lanțului alimentar compet, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole.</p> <p>2.6. Încurajarea transferului de cunoștințe, a instruirii și a inovării în business.</p> <p>2.7. Cultivarea spiritului antreprenorial în deosebi în rândul tinerilor</p> <p>2.8. Amenajarea pieții locale (inclusiv vopsirea băncilor)</p>
2	Dezvoltarea infrastructurii agricole	<p>2.9. Crearea lanțului complet de producere, care va finaliza cu exportul produsului finit</p> <p>2.10. Construcția sistemelor de irigare la scară mică a terenurilor agricole</p> <p>2.11. Stimularea lansării de noi afaceri în domeniul agricol și activităților conexe</p>
3	Valorificarea terenurilor agricole și a producției agricole	<p>2.12. Facilitarea procesului de consolidare a terenurilor agricole, înființarea de noi asociații agricole</p> <p>2.13. Promovarea tehnologiilor de cultivare a culturilor cu potențial înalt</p>
4	Valorificarea potențialului turistic al Comunei	<p>2.14. Identificarea tuturor atracțiilor turistice din perimetrul comunei.</p> <p>2.15. Elaborarea și implementarea unui plan local de măsuri în vederea dezvoltării turismului în com. Puținței</p> <p>2.17. Amenajarea estradei de vară din parcului public din s.Puținței</p> <p>2.18. Dezvoltarea infrastructurii de deservire a turiștilor</p> <p>2.19. Amenajarea intrării în satul Dîșcova</p> <p>2.20. Promovarea com. Puținței ca destinație turistică</p>

Obiectiv Strategic 3. Modernizarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială în Comuna Puținței, r-nul Orhei

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local competitiv	<p>3.1. Reînnoirea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ în corespundere cu particularitățile de vârstă a elevilor și copiilor</p> <p>3.2. Asigurarea instituțiilor de învățământ cu tehnică de calcul</p> <p>3.3. Dotarea instituțiilor de învățământ cu inventar sportiv</p> <p>3.4. Suplinirea fondului de carte a bibliotecii din sat</p> <p>3.5. Stimularea unei perfecționări continue a cadrelor didactice implicate în procesul educațional</p> <p>3.6. Susținerea socială a cadrelor didactice tinere, pentru a evita exodul acestora</p>
2	Îmbunătățirea infrastructurii mediului școlar și preșcolar	<p>3.7. Termoizolarea și reabilitarea termică a instituțiilor de învățământ</p> <p>3.8. Reparație capitală a Gimnaziului Puținței (reparația pereților, tavanului și pardoselilor)</p> <p>3.9. Amenajarea și pavarea teritoriului Gimnaziului din s.Puținței</p> <p>3.10. Renovarea mobilierului la blocul alimentar a Gimnaziului din s.Puținței</p> <p>3.11. Reparație capitală a Gimnaziului din Dîșcova, inclusiv reparația capitală a acoperișului</p> <p>3.12. Schimbarea tuturor ferestrelor de la etajul III a Gimnaziului din Dîșcova</p> <p>3.13. Amenajarea grupurilor sanitare în interior la Gimnaziul din s.Dîșcova</p> <p>3.14. Reabilitarea sălii sportive și a sălii de festivități a Gimnaziului din Dîșcova</p> <p>3.15. Îngrădirea Grădiniței din Dîșcova (350metri aprox 80mii),</p> <p>3.16. Renovarea termopanelor Grădiniței din Dîșcova</p> <p>3.17. Reparată intrării la Grădinița din Dîșcova (scările și tamburul)</p> <p>3.18. Amenajarea pavilioanelor (unul la grădinița de copii din s.Dîșcova și două la Grădinița din s.Puținței)</p> <p>3.19. Reabilitarea fațadei Grădiniței din s.Puținței</p> <p>3.20. Renovarea rețelelor electrice a Grădiniței din s.Puținței</p> <p>3.21. Reparații curente la sistemul de canalizare a Grădiniței din s.Puținței</p> <p>3.22. Reabilitarea pavajului și amenajarea teritoriului Grădiniței din s.Puținței</p> <p>3.23. Amenajarea blocului sanitar p/u administrație și a blocurilor sanitare din grupe la Grădinișa din s.Puținței,</p> <p>3.24. Dotarea instituțiilor de învățământ cu mobilier corespunzător vârstei</p> <p>3.25. Amenajarea terenului grădinițelor de copii conform cerințelor vârstei (topogane, ș.a.)</p>

3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației Comunei	3.26. Asigurarea OMF cu personal medical calificat
		3.27. Întreținerea stării curente a OMF
		3.28. Gazificarea clădirii OMF din Viprova
		3.29. Dotarea OMFcu mobilierul și aparatajul necesar
		3.30. Lărgirea gamei de servicii medicale prestate locuitorilor Comunei la OMF
		3.31. Elaborarea și implimentarea programelor de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici
4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile	3.32. Deschiderea unui centru comunitar de asistență pentru persoanele în etate
		3.33. Implementarea serviciilor socio-medicale și de socializare destinate persoanelor vulnerabile, persoanelor cu dizabilități și persoanelor în etate
		3.34. Acordarea suportului social și psihologic copiilor, părinții cărora sunt plecați peste hotare și a copiilor din familiile social vulnerabile
		3.35. Deschiderea unei farmaciei sociale
		3.36. Crearea unui ONG orientat pe probleme sociale

Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale	<p>4.1. Asigurarea Casei de cultură Puținței cu sistem de încălzire pe bază de gaze naturale</p> <p>4.2. Reparația capitală a acoperișului Casei de cultură din s.Puținței</p> <p>4.3. Reabilitarea fațadei Casei de cultură din s. Puținței</p> <p>4.4. Crearea Muzeului satului în Casa de cultură a s.Puținței</p> <p>4.5. Reparația capitală a Casei de cultură din Vîprova</p> <p>4.6. Amenajarea teritoriului din preajma Casei de cultură din Vîprova</p> <p>4.7. Reparația capitală și schimbarea acoperișul Casei de cultură din Dîșcova</p> <p>4.8. Asigurarea Casei de cultură din s.Dîșcova cu agent termic</p> <p>4.9. Gazificarea Casei de cultură din s.Dîșcova</p> <p>4.10. Dotarea caselor de cultură cu mobilier</p> <p>4.11. Asigurarea Caselor de cultură cu echipament de sonorizare</p> <p>4.12. Asigurarea colectivelor artistice cu costume și atributele necesare</p>
2	Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației	<p>4.13. Reabilitarea stadionului de fotbal (din vale) , iluminarea lui și dotarea cu tribune și vestiare</p> <p>4.14. Amenajarea unui teren de mini-fotbal</p> <p>4.15. Amenajarea în s.Dîșcova a unui teren de volei p/u maturi</p> <p>4.16. Amenajarea în satele comunei a unor săli de fitness</p> <p>4.17. Menținerea parcurilor din sat și dotarea lor cu utilitățile necesare.</p> <p>4.18. Amenajarea în fiecare sat a câte un teren de joacă pentru copii</p> <p>4.19. Reabilitarea estradei de vară în parcul public din s.Puținței</p> <p>4.20. Crearea unităților de agrement și deservire a turiștilor</p>
3	Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din Comuna Puținței, r-nul Orhei	<p>4.21. Susținerea activității colectivelor artistice de amatori</p> <p>4.22. Promovarea copiilor, tinirilor talentați prin susținerea participării lor la diferite concursuri, festivaluri la nivel național și internațional</p> <p>4.23. Menținerea și dezvoltarea continuă a activităților sportive (fotbal, volei, trântă etc.) și dotarea cu echipament sportiv necesar, transport etc.</p> <p>4.24. Crearea cercurilor pe interese</p> <p>4.25. Organizarea și petrecerea evenimentelor cultural-artistice și sportive în localități</p> <p>4.26. Încurajarea activităților meșteșugărești, artizanale</p> <p>4.27. Valorificarea patrimoniului cultural a comunei prin organizarea festivalurilor, concursurilor, târgurilor ș.a.</p> <p>4.28. Identificarea și promovarea produselor tradiționale locale</p>

Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Crearea sistemului de Management al deșeurilor în conformitate cu standardele moderne de performanță în domeniu	<p>5.1. Autorizarea gunoiștii, împrejmuirea ei cu gard și amenajarea teritoriului adiacent</p> <p>5.2. Proiectarea și construcția platformelor de colectare separată a deșeurilor menajare</p> <p>5.3. Plantarea unei fâșii forestiere de protecție în jurul gunoiștii</p> <p>5.4. Organizarea colectării centralizate a deșeurilor în c.Puținței</p> <p>5.5. Elaborarea și implementarea unui mecanism de avertizare și sancționare a persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice</p> <p>5.6. Lichidarea gunoiștilor neautorizate</p>
2	Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat	<p>5.7. Curățirea și amenajarea fântânilor publice de pe teritoriul comunei</p> <p>5.8. Organizarea zilelor ecologice (curățire, amenajare și înverzire a spațiilor publice)</p> <p>5.9. Curățirea și înverzirea albiei r.Cula și eliminarea canalelor de scurgere</p> <p>5.10. Împădurirea terenurilor degradate și cu pericol de eroziune</p> <p>5.11. Reabilitarea gardului cimitirului din s. Dîșcova</p> <p>5.12. Întreținerea și amenajare anuală a cimitirelor</p>
3	Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului ambiant	<p>5.13. Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate</p> <p>5.14. Marcarea fântânilor publice în funcție de indicii de calitate a apei (cerculețe verzi, galbene, roșii), actualizarea pașapoartelor</p> <p>5.15. Informarea populației asupra folosirii echilibrate a resurselor de apă și prevenirea poluării mediului</p> <p>5.16. Inițierea unor campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea protecției mediului înconjurător</p> <p>5.17. Combaterea tăierilor ilicite di fondul forestier</p> <p>5.18. Implementarea programelor de educație ecologică a copiilor, tinerilor etc.</p>

Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Comunei și în procesul decizional

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	<p>6.1. Organizarea regulată sau periodică (<i>după caz</i>) a audierilor publice, dezbaterilor, adunărilor cu localnicii pe marginea temelor și problemelor Comunei Puținței</p> <p>6.2. Menținerea panourilor informative de pe teritoriul Comunei</p> <p>6.3. Suplinirea paginilor oficiale și a paginilor de pe rețelele sociale cu informații relevante comunei</p>
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	<p>6.4. Organizarea de către Primărie sau participarea funcționarilor publici la cursuri de calificare în administrare publică</p> <p>6.5. Întărirea capacităților funcționarilor publici abilitați în atragerea fondurilor, investițiilor</p> <p>6.6. Instruirea personalului care are nevoie de cunoștințe adăugătoare (programe de calculator, baze de date, inginerie, etc.)</p> <p>6.7. Stabilirea unor parteneriate, înfrățiri cu satele/comunele din RM și de peste hotarele ei, în vederea soluționării unor probleme comune (măsurile culturale, schimb de experiență, proiecte transfrontaliere, etc.)</p>
3	Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor Comunei	<p>6.8. Instituirea "Zilei faptelor bune"</p> <p>6.9. Serbarea Hramului Comunei</p> <p>6.10. Instituirea "Supravegherii de vecinătate"</p> <p>6.11. Acordarea suportului pentru înființarea de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) cât și susținerea asociațiilor prezente pe teritoriul comunei</p> <p>6.12. Inițierea și derularea unor acțiuni de implicare civică de genul: cea mai curată stradă, cea mai amenajată gospodărie, cea mai frumoasă fântână, etc.</p>

5. REALIZAREA PLANULUI STRATEGIC

5.1. Etape de implementare

Succesul realizării Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei depinde, în mare măsură, de participarea tuturor locuitorilor la procesul de implementare și monitorizare a acestuia, de prezența unei coaliții încheiate în societate. În procesul realizării Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei vor fi implicați mai mulți actori, fiecare urmând un scop personal, îndeplinind rolul de implementator al acțiunilor planificate. Aceștia sunt :

1. Administrația publică locală (Consiliul Local , Primarul, Primăria)
2. Comunitatea Locală - locuitorii Comunei și instituțiile publice locale
3. Societatea civilă (ONG, femeile, tineretul, pensionarii, organizațiile confesionale și profesionale)
4. Agenții economici
5. Structuri externe (Consiliul Raional Orhei, Organizațiile internaționale, Guvernul).

Implementarea Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei poate fi divizată convențional în 3 etape:

Adoptarea Planului Strategic de Dezvoltare. În cadrul acestei etape, Planul Strategic de Dezvoltare va fi supus dezbaterilor publice la Adunarea Comunei. După dezbateri, scopul căreia este ajustarea propunerilor și recomandărilor făcute, Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei va fi înaintat Consiliului Local spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale și anuale privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul Strategic de Acțiuni.

Implementarea Planului Strategic de dezvoltare se va efectua prin realizarea acțiunilor, activităților, măsurilor și proiectelor concrete de implementare. Pentru fiecare acțiune, proiect vor fi stabilite obiective, planul activităților necesare, perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate/concretizate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.

Monitorizarea Planului Strategic de dezvoltare. În perioada de implementare responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul Indicatorilor de implementare stabiliți. În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul de acțiuni se vor iniția măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.

5.2. Riscuri și impedimente în procesul de implementare, metode de preîntâmpinare

Realizarea cu succes a acțiunilor propuse în Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei poate fi împiedicată de prezența anumitor riscuri și impedimente de implementare. Riscurile și impedimentele aferente implementării Planului Strategic de dezvoltare pot fi divizate în două categorii: (a) interne și (b) externe.

Domeniu	Descriere
Riscuri și impedimente interne	
Managementul implementării planului strategic	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Confruntări de interese privind implementarea planului strategic ➤ Experiență insuficientă în elaborarea, promovarea și gestionarea proiectelor de dezvoltare ➤ Prevalarea intereselor personale ➤ Resurse financiare limitate ➤ Lipsa capacităților de atragere a investițiilor
Parteneriat	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Neconlucrarea autorităților publice locale cu sectorul de afaceri și comunitatea ➤ Indiferența și neimplicarea populației în susținerea activităților Comunei ➤ Lipsa de experiență a structurilor societății civile și neimplicarea lor în soluționarea problemelor comunității ➤ Neimplicarea partenerilor rezidenți și nerezidenți
Dezvoltarea economică	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lipsa interesului din partea comunității de afaceri în dezvoltarea bazei economice locale ➤ Dependența sectorului agrar de condițiile naturii ➤ Posibilitățile financiare reduse ale APL și a agenților economici pentru investiții ➤ Nivel jos de acumulare a impozitelor ➤ Capacitatea redusă de cumpărare a populației din sat
Social	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Resurse limitate pentru acordarea asistenței sociale ➤ Degradarea continuă a condițiilor de trai a populației ➤ Emigrarea forței de muncă ➤ Îmbătrânirea demografică ➤ Lipsa sprijinului comunității în renovarea obiectelor de infrastructură socială
Mediu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nedorința populației de a conștientiza pericolul folosirii apei poluarea supra sănătății lor ➤ Lipsa doritorilor de a presta servicii de salubritate
Riscuri și impedimente externe	
Cadrul politico-juridic	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Instabilitatea politică ➤ Contradicția și inconsecvența legislației în vigoare
Relațiile cu partenerii Externi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lipsa conlucrării cu autoritățile publice raionale și centrale ➤ Micșorarea cuantumului transferurilor de la bugetul raional
Starea economiei	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Potențial investițional redus ➤ Inaccesibilitatea piețelor de desfacere de peste hotare ➤ Infrastructură de afaceri nedezvoltată ➤ Risc de țară

La fel au fost identificate pericolele majore ce pot sta în fața implementării activităților planificate și posibilitățile de aplanare a acestora.

Tabelul 1. Metode de preîntâmpinare a riscurilor legate de implementarea proiectelor

Riscuri	Metode de micșorare/preîntâmpinare
Indiferența membrilor comunității	<ul style="list-style-type: none"> - organizarea adunărilor generale - organizarea audierilor publice - organizarea meselor rotunde și a ședințelor tematice - prezentarea exemplurilor de succes - desfășurarea concursurilor tematice
Insuficiența resurselor financiare	<ul style="list-style-type: none"> - participare la concursuri de proiecte - inițiative ale agenților economici prin crearea și dezvoltarea parteneriatelor - crearea ONG-lor - contribuția populației - aportul donatorilor
Lipsa specialiștilor	<ul style="list-style-type: none"> - pregătirea specialiștilor - motivarea specialiștilor - colaborarea cu organizațiile specializate - colaborare cu instituțiile de învățământ - pregătirea în teritoriu
Informarea redusă a populației	<ul style="list-style-type: none"> - utilizarea mijloacelor mass-media - plasarea avizelor - organizarea adunărilor, seminarelor - publicarea buletinelor informative - plasarea informațiilor pe pagina electronică a localității - montarea panourilor de informare
Migrarea populației	<ul style="list-style-type: none"> - crearea noilor locuri de muncă - îmbunătățirea sferei sociale
Instabilitate politică	<ul style="list-style-type: none"> - informare privind programele politice - colaborare cu partidele politice - prezentarea propunerilor în cadrul întrunirilor

6. MONITORIZAREA PLANULUI STRATEGIC

6.1. Cadrul instituțional de monitorizare

Procesul de monitorizare a strategiei constă în: (a) evaluarea atingerii obiectivelor strategice și obiectivelor specifice care va fi realizată prin intermediul indicatorilor de implementare și (b) raportarea rezultatelor evaluării.

În scopul asigurării transparenței procesului de implementare, precum și a participării locuitorilor în implementarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei, va fi creat Comitetul sătesc, în care vor intra săteni de diferite vârste, din toate părțile comunei (circa 15 gospodării). Comitetul va contribui la antrenarea cât mai activă a tuturor locuitorilor în rezolvarea obiectivelor Strategiei, cât și în procesul de luare a deciziilor privind implementarea proiectelor din cadrul Planului Strategic, astfel consolidându-se societatea civilă din sat.

Atribuțiile Comitetului Sătesc vor consta în:

- 1) Planificarea și realizarea activităților de implementare în sector a Strategiei
- 2) Coordonarea activităților de implementare în sector
- 3) Stabilirea legăturii directe între sector și Comisia de Implementare.

Monitorizarea implementării planului strategiei se va efectua de Comisia pentru Implementarea Planului Strategic (în continuare CIPS). CIPS va fi creată cu statut de Comisie obștească pe lângă Consiliul Local și Primărie în componența căreia va fi asigurată reprezentarea tuturor factorilor implicați în dezvoltarea Comunei, inclusiv membrii Consiliului Participativ Local:

- ✓ Consiliul local (președinții comisiilor consultative de specialitate și secretarul Consiliului)
- ✓ Primărie (Primarul, specialistul în domeniul regimului funciar și contabilul șef)
- ✓ Comunitatea oamenilor de afaceri (directorii sau reprezentanții principalilor structuri economice din localitate)
- ✓ Instituțiile educaționale (directorii gimnaziului și al grădiniței de copii)
- ✓ Organizațiile non-guvernamentale (reprezentanți ai ONG-urilor ce activează în localitate).

În implementarea strategiei responsabilitățile de bază ale CIPS vor fi:

- Planificarea implementării acțiunilor
- Elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare
- Coordonarea activităților de implementarea acțiunilor și proiectelor de dezvoltare
- Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate
- Monitorizarea implementării planului de acțiuni
- Elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local
- Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile
- Elaborarea și dezbaterile proiectelor prioritare de dezvoltare
- Analiza deciziilor privind diverse probleme ale Comunei
- Elaborarea și inițierea modificărilor în planul strategic

CIPS își va desfășura activitatea în ședințe care se vor desfășura cel puțin o dată în lună.

Un rol important în procesul de implementare a Planului Strategic îl are Consiliul Local, care se va ocupa nemijlocit de monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Planului Strategic de

dezvoltare socio-economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei. Competențele Consiliului local se vor axa pe :

- Coordonarea activităților de antrenare a populației în acțiunile de realizare a proiectelor
- Promovarea dialogului permanent cu locuitorii, asigurarea transparenței în activitatea APL
- Încurajarea Voluntarilor în diverse activități publice
- Stimularea și coordonarea conlucrării actorilor comunității în realizarea obiectivelor comune ale Strategiei
- Parteneriatul cu APL, ONG, agenții economici în cea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei.

6.2. Raportarea și indicatorii de monitorizare

Raportarea implementării strategiei se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabilii de implementare a rapoartelor trimestriale către CIPS privind realizarea planului de acțiuni și a obiectivelor specifice. Anual CIPS va prezenta Consiliului Local raportul de evaluare a implementării Planului Strategic.

Evaluarea implementării Planului Strategic se va efectua prin analiza indicatorilor de performanță. Pentru fiecare acțiune planificată sunt stabiliți anumiți indicatori de implementare care vor fi monitorizați. În baza informațiilor furnizate de la responsabilii de implementare, beneficiari sau instituții specializate se vor stabili nivelul și gradul de implementare a acțiunilor și atingere a obiectivelor fixate.

Obiectiv Strategic 1. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

Nr	Program	Indicatori de monitorizare
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Program de reabilitare a drumurilor locale elaborat și aprobat ▪ Nr/km de drumuri locale renovate în <i>variantă asfaltată</i> și a celor renovate în alte variante ▪ Nr/km de drumuri cu trotuar pavat ▪ Lungimea canalelor de scurgere a apelor pluviale amenajate ▪ Program de iluminare stradală a drumurilor elaborat și aprobat ▪ Nr de piloni electrici noi montați ▪ Stațiile electrice de transformare din perimetrul Comunei Puținței renovate ▪ Nr de piloni cu felinare economice dați în exploatare în termenii planificați ▪ Nr/km de drumuri agricole întreținute /amenajate

2	<p>Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Program elaborat de creare a rețelei ingineresti de canalizare ▪ Implementarea și darea în exploatare în termenii planificați a rețelei ingineresti de canalizare ▪ Lungimea totală a rețelei de canalizare dată în exploatare ▪ Nr de gospodării conectați la canalizare ▪ Nr de edificii sociale conectate la canalizare ▪ Gradul de racordare la apeduct și canalizare a caselor de locuit ▪ Program elaborat de extindere a rețelei ingineresti de apeduct ▪ Implementarea și darea în exploatare în termenii planificați a rețelei extinse de apeduct ▪ Lungimea totală a rețelei de distribuție a apei ▪ Numărul de gospodării conectate la rețeaua de apeduct ▪ Volumul mediu de apă potabilă furnizată unui locuitor pe lună ▪ Nr de măsuri întreprinse în vederea construcției și eficientizării funcționării stației de tratare a apei ▪ Apa din fântânile arteziene/de tip mină îmbunătățită
3	<p>Extinderea rețelelor ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Măsuri întreprinse în vederea extindere a rețelei de gazificare a c.Puținței ▪ Nr de gospodării conectate la rețeaua de gaze naturale în urma implementării proiectului de gazificare ▪ Gradul de racordare la rețeaua de gaze naturale a caselor de locuit noi conectate la rețea ▪ Lungimea totală a rețelei de distribuție a gazelor naturale prin sat ▪ Volumul mediu lunar de gaze naturale furnizat unei gospodării
4	<p>Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Măsurile întreprinse în vederea asigurării instituțiilor social administrative cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare ▪ Nr de instituții asigurate cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare ▪ Economia de mijloace financiare a instituțiilor ce au diversificat surselor energetice de asigurare cu agent termic ▪ Nr de instituții asigurate cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare ▪ Proiect de rehabilitare termică a edificiilor publice

Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate

№	Program	Indicatori de monitorizare
1	Diversificarea și susținerea micului business	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de programe și proiecte accesate ▪ Nr de surse de finanțare externe atrase ▪ Sumele de finanțare externe atrase în programele accesate ▪ Diversificarea activităților economice ▪ Volumul investițiilor în sectorul de producere ▪ Nr de întreprinderi noi-create ▪ Nr de activități meșteșugărești și artizanale lansate ▪ Nr locurilor de muncă noi create ▪ Nr de parteneriate stabilite, contracte semnate ▪ Volumul produselor și mărfurilor comercializate ▪ Volumul investițiilor în sectorul servicii
2	Dezvoltarea infrastructurii agricole	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr târgurilor și expozițiilor vizitate ▪ Nr unităților tehnice procurate ▪ Nr de tehnici și tehnologii moderne aplicate în agricultura Comunei ▪ Km de apeduct pentru irigare construiți și dați în exploatare ▪ Suprafața terenurilor irigate
3	Valorificarea terenurilor agricole și a producției agroalimentare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de asociații agricole noi-înființate ▪ Nr de întreprinderi noi-create în sfera agricolă ▪ Creșterea procentului de consolidare a terenurilor agricole pe întreaga localitate ▪ Nr punctelor de colectare și achiziționare a producției agricole create și funcționale ▪ Crearea pieții agroalimentare în sat ▪ Creșterea cantității producției agroalimentare locale comercializate ▪ Nr programelor de care au beneficiat producătorii agricoli
4	Valorificarea potențialului turistic al Comunei	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Plan local de măsuri de dezvoltare a turismului în s. Puținței elaborat și aprobat ▪ Nr de agropensiuni, unități de cazare, deschise și funcționale ▪ Nr locuri de muncă noi deschise ca urmare a lansării activității turistice în sat ▪ Nr mediu de turiști ce vizitează Comuna ▪ Venitul obținut de către APL și agenții economici/populație ca urmare a lansării activității turistice în sat

Obiectiv Strategic 3. Modernizarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială a Comunei Puținței, r-nul Orhei		
№	Program	Indicatori de monitorizare
1	Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local competitiv	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de săli amenajate și dotate cu mobilierul, echipamentul și utilajul necesar ▪ Nr de unități de tehnică de calcul, mobilier, utilaj procurate ▪ Nr de materiale didactice achiziționate, necesare desfășurării procesului instructiv-educativ ▪ Nr de cărți care satisfac necesitățile curriculumului școlar achiziționate. ▪ Procentul de cărți în raport cu numărul necesar pentru acoperirea necesităților curriculare ▪ Nr de programe lansate spre diminuarea migrării cadrelor didactice ▪ Nr de cadre didactice stabile
2	Îmbunătățirea infrastructurii destinate copiilor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teren de joacă amenajat conform normelor de securitate și necesităților copiilor ▪ Număr de elemente de joacă pentru copii amenajate pe teritoriul terenului de joacă ▪ Numărul sălilor de studii asigurate cu iluminat artificial ▪ Starea tehnică bună la început de an școlar a instituțiilor de învățământ școlar /preșcolar
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației Comunei	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numărul de utilaj și echipament medical achiziționat în cadrul CS din s. Puținței, r-nul Orhei ▪ Nivelul de eficiență a utilizării noului echipament medical procurat ▪ Calitatea și activitatea personalului medical rezident și permanent ▪ Nr serviciilor medicale noi prestate locuitorilor Comunei la centrul de sănătate ▪ Nr de pacienți ai Comunei ce au beneficiat timp de 1 an de servicii medicale prestate la centrul de sănătate din localitate ▪ Nr de programe de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici implementate
4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr și tipul serviciilor lansate pentru păturile social vulnerabile și familiile tinere ▪ Nr familiilor tinere și a persoanelor social-vulnerabile beneficiare de serviciile lansate după implementarea programelor de susținere ▪ Crearea și funcționarea ONG axat pe probleme sociale

Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității		
№	Programe	Indicatori de monitorizare
1	Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proiectarea și darea în exploatarea a localului pentru festivități și agrement ▪ Nr de servicii prestate în incinta sălii de festivități și agrement ▪ Nr anual de beneficiari ai serviciilor Centrului pentru copii și tineret ▪ Nr de manifestări petrecute în incinta sălii de agrement ▪ Venitul mediu anual încasat din activitatea sălii de festivități ▪ Transformarea vechii grădinițe în Centru pentru tineret ▪ Inventarul echipamentului tehnic nou achiziționat pentru școala de arte ▪ Inventarul și costumația nouă achiziționată pentru colectivele artistice din sat ▪ Nr de evenimente culturale la care au participat colectivele artistice din sat ▪ Nr de manifestații culturale organizate în sat.
2	Renovarea și modernizarea bibliotecii locale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baza tehnico-materială a bibliotecii publice reînnoită ▪ Nr de cărți achiziționate/donate ▪ Nr de servicii noi lansate în incinta bibliotecii ▪ Nr de cititori
3	Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr mediu de persoane ce practică sportul pe stadionul sportiv ▪ Elaborarea proiectului și realizarea unui Parc public ▪ Număr de persoane care își petrec timpul în zona de agrement amenajată ▪ Proiect elaborat de amenajarea a unui teren de joacă pentru copii ▪ Darea în exploatare în termenii planificați a terenului de joacă pentru copii în localitate ▪ Crearea zonei de agrement în preajma lacului
4	Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din Comuna Puținței, r-nul Orhei	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numărul de instrumente, aparataje, costumații achiziționate pentru buna funcționare a colectivelor artistice ▪ Numărul cercurilor de creație sau echipe sportive înființate în perioada de planificare ▪ Nr evenimentelor cultural-artistice și sportive petrecute anual în cadrul Comunei ▪ Măsurile întreprinse în vederea deschiderii muzeului Comunei ▪ Deschiderea în termenii planificați a muzeului Comunei ▪ Nr de exponate expuse în muzeu ▪ Nr de vizitatori ai muzeului Comunei-localnici, străini ▪ Nr de activități meșteșugărești și artisanale practicate ▪ Numărul de măsuri întreprinse în vederea lansării brândului local ▪ Numărul de activități de promovare a brândului local

Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambient, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale

Nr	Programe	Indicatori de monitorizare
1	Crearea sistemului de Management al deșeurilor în conformitate cu standard moderne de performanță în domeniu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de intervenții efectuate în vederea întreținerii gunoștii autorizate ▪ Nr de platforme dotate cu tomberoane construite pe perimetrul Comunei ▪ Cantitatea de deșeuri casnice evacuate și depozitate la gunoștea autorizată ▪ Regulament comunitar aprobat privind avertizarea și sancționarea persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice ▪ Nr de persoane avertizate/sancționate lunar pe motivul încălcării regulilor de depozitare a deșeurilor casnice ▪ Nr de puncte neautorizate de colectare a deșeurilor lichidate ▪ Nr gunoștilor neautorizate apărute după implementarea sistemului de Management al deșeurilor
2	Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de fântâni de tip mină curățite ▪ Calitatea apei îmbunătățită din fântânile de tip mină ▪ Sistem de amenajare și îngrijire a zonelor verzi, de odihnă și agrement elaborat și aprobat ▪ Numărul de intervenții în teritoriu în vederea amenajării și îngrijirea zonelor verzi, de odihnă și agrement din sat ▪ Nr de intervenții în teritoriu în vederea curățirii și amenajării râului din perimetrul Comunei ▪ Albia râului din sat curățită și amenajată anual ▪ Suprafața spațiilor verzi din preajma râului de pe teritoriul Comunei curățite și amenajate anual ▪ Cimitirile din perimetrul Comunei curățite și amenajate anual
3	Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numărul și diversitatea programelor de educație ecologică lansate și desfășurate ▪ Nr de fântâni de tip mină marcate în funcție de indicii de calitate a apei ▪ Nr de campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea gestionării eficiente a deșeurilor desfășurate ▪ Crearea și funcționarea ONG de mediu ▪ Nr de activități desfășurate de membrii ONG

Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Comunei și în procesul decizional

№	Program	Indicatori de monitorizare
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de audieri publice anuale ▪ Nr de adunări cu localnicii petrecute pe perioada planificată ▪ Nr cetățenilor participanți la ședințele consiliului local, implicați în elaborarea bugetului Primăriei ▪ Nr de panouri informative amplasate pe perimetrul Comunei ▪ Nr de măsuri întreprinse în vederea creării și funcționalității paginii Web a Comunei ▪ Nr de accesări a paginii Web ▪ Nr. și frecvența postărilor ▪ Nr de legături externe a paginii Web
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de funcționari participanți la instruirile de planificare strategică și elaborarea cererilor de finanțare, etc. ▪ Nr de funcționari care cunosc limbi de circulație internațională ▪ Nr de cereri de finanțare elaborate și înaintate spre finanțare ▪ Nr de investiții atrase în comunitate ▪ Nr de cetățeni implicați în atragerea resurselor externe ▪ Procentul de computerizare și utilizare a tehnicii de calcul în activitatea APL
3	Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor Comunei Puținței	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) înființate ▪ Nr de persoane din sat implicate în activitatea ONG-urilor și organizațiilor locale ▪ Nr acțiunilor de implicare civică organizate pe parcursul anului ▪ Nr persoanelor implicate în acțiunile civice organizate
4	Dezvoltarea infrastructurii APL	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața extinsă ▪ Nr de persoane angajate ▪ Nr de persoane deservite

7. PLANUL DE ACȚIUNI, TERMENI ȘI RĂSPUNZĂTORI

Considerații generale.

Planul Acțiune (PA) este un instrument de planificare și implementare și conține un set de politici pe domenii de activitate ce se vor aplica într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate într-o strategie.

Periodic, PA va fi revizuit, astfel încât obiectivele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică se multiplică.

Planul de Acțiune pentru implementarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Comunei Puținței, r-nul Orhei, reprezintă un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării comunității locale pentru atingerea unor parametri specifici societății moderne, astfel ca durabilitatea sa devină punctul forte al acesteia.

Dimensiunile dezvoltării actuale economice, sociale, de mediu și tehnologice ale Comunei Puținței, r-nul Orheiau fost analizate în cadrul procesului de analiză-diagnostic din cadrul Planului Strategic de Dezvoltare, iar obiectivele strategice au fost creionate, fixându-se câteva repere ca referințe pentru dezvoltările ulterioare.

Scopul Planului de Acțiune îl reprezintă prezentarea principalelor acțiuni și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltării economico – sociale a Comunei, astfel încât procesul să poată fi evaluat continuu prin indicatorii selecționați ca relevanți pentru Comuna Puținței, r-nul Orhei.

Obiectiv Strategic 1. Implementarea, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare/parteneri	Responsabil
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	1.1. Reparația curentă a drumurilor	2021-2026	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.2. Asfaltarea unor noi tronsoane de drum (în satul Puținței - 1200m asfalt, iar în satul Dîșcova - 800m asfalt)	2021-2026	2 727 188 lei 1 825 098 lei	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.3. Întreținerea drumurilor locale (profilarea drumurilor cu autogrederul) și întreținerea canalelor de scurgere a apelor pluviale	2021-2026	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.4. Amenajarea și menținerea drumurilor principale pe câmpurile agricole	2021-2026	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.5. Amenajarea trotuarelor pe tot teritoriul comunei	2021-2026	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.6. Reparația podurilor peste r.Cula	2021-2026	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.7. Extinderea și modernizarea rețelei de iluminare stradală pe întreg teritoriul comunei Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, BR, Fondul de Eficiență Energetică, beneficiarii, alte surse,	Primar, CL, Grup de lucru
2	Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare	1.8. Extinderea sistemului de aprovizionare cu apă a localității	2021-2026	Se identifică	BL, BR, contribuția populației, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.9. Construcția unei fântâni arteziene pentru a soluționa problema presiunii joase a apei în apeduct	2021-2023	Se identifică	BL, BR, FEN, alte surs	Primar, CL, Grup de lucru
		1.10. Construcție sistemului de canalizare a localității	2021-2026	Se identifică	BL, BR, FEN, alte surs	Primar, CL, Grup de lucru

		1.11. Construcția ministațiilor de epurare a apelor reziduale	2022-2025	Se identifică	BL, BR, FEN, alte surs	Primar, CL, Grup de lucru
		1.12. Amenajarea și întreținerea fântânilor publice din localitate în conformitate cu normativele în vigoare	2021-2026	Se identifică	BL, BR, contribuția populației, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
3	Conectarea la rețelele ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale	1.13. Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale în com. Puținței	2021-2026	Se identifică	Contribuția populației, BR, SA "Moldovagaz", alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
4	Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice	1.14. Reducerea consumului de agent termic prin reabilitarea termică a clădirilor publice	2022-2025	Se identifică	BL, BR, BS, Agenția de Eficiență Energetică, Ambasadele din RM, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.15. Instalarea panourilor fotovoltaice la Primărie și la instituțiile publice	2022-2025	Se identifică	BL, BR, BS, Agenția de Eficiență Energetică, Ambasadele din RM, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
5	Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor publice	1.16. Procurarea unui tractor multifuncțional	2021-2026	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar
		1.17. Amenajarea teritoriului (inclusiv înverzirea) din preajma Primăriei	2021-2026	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar
		1.18. Gazificarea edificiului Primăriei, a Casei de cultura, Casei de deservire, și a Grădiniței din s. Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar
		1.19. Dotarea cu mobilier a edificiilor publice	2021- 2026	Se identifică	BL, BR, agenți economici, alte surse	Primar

Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Diversificarea micului business	2.1. Accesarea unor surse de finanțare sub formă de grant sau investiționale pentru dezvoltarea business-ului rural	2021-2026	Se identifică	Surse atrase	Primar, CL, Agenți economici
		2.2. Stimularea dezvoltării sectorului servicii (deservirea socială a populației: frezerie, reparația încălțămintei atelier de croitorie ș.a., ecoturism, agroturism, confecții, ș.a.)	2021-2026	Se identifică	BL, agenți economici, surse atrase	Primar, CL, Persoane private
		2.3. Stimularea dezvoltării sectorului de creșterea, păstrare și prelucrare a producției agricole (mini-întreprinderi de procesare a producției agricole, cultura în spații protejate, acvacultura, crearea asociațiilor agricole etc.)	2021-2026	Se identifică	BL, Agenți economici, surse atrase	Primar, CL, Persoane private
		2.4. Atragerea investițiilor prin programele PARE 1+1 și PNAET.	2021-2026	Se identifică	BL, donatori, alte surse	Primar, CL
		2.5. Promovarea organizării lanțului alimentar complet, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole.	2021-2026	Se identifică	BL, donatori, agenți economici, alte surse	Primar, CL
		2.6. Încurajarea transferului de cunoștințe, a instruirii și a inovării în business.	2021-2026	Se identifică	BL, donatori, alte surse	Primar, CL
		2.7. Cultivarea spiritului antreprenorial în deosebi în rândul tinerilor	2021-2026	Se identifică	Organizații de consultanță din raion, gimnaziul	Primar, CL

		2.8. Amenajarea pieții locale (inclusiv vopsirea băncilor)	2021-2026	Se identifică	BL	Primar, CL
2	Dezvoltarea infrastructurii agricole	2.9. Crearea lanțului complet de producere, care finaliza cu exportul produsului finit	2021-2026	Se identifică	BL, agenți economici, surse atrase	Primar, GȚ, ACSA, Lideri locali
		2.10. Construcția sistemelor de irigare la scară mică a terenurilor agricole	2021-2026	Se identifică	FIDA, FEN, FISM, alte surse	GȚ, Primar, CL, Agenți economici
		2.11. Stimularea lansării de noi afaceri în domeniul agricol și activităților conexe	2021-2026	Se identifică	BL, Proiecte surse atrase	Primar, CL, GȚ, Agenți economici
3	Valorificarea terenurilor agricole și a producției agroalimentare	2.12. Facilitarea procesului de consolidare a terenurilor agricole, înființarea de noi asociații agricole	2021-2026	Se identifică	BL, Capital privat, surse atrase	Primar, CL, GȚ, Agenți economici
		2.13. Promovarea tehnologiilor de cultivare a culturilor cu potențial înalt	2021-2026	Se identifică	BL, Proiectul Agricultură competitivă în RM, surse atrase	Primar, CL, GȚ, Agenți economici
4	Valorificarea potențialului turistic al Comunei	2.14. Identificarea tuturor atracțiilor turistice din perimetrul comunei.	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, Agenți economici
		2.15. Elaborarea și implementarea unui plan local de măsuri în vederea dezvoltării turismului în com. Puținței	2021-2026	Se identifică	Sector de afaceri, Capital privat, alte surse	Agenți economici, CL, Primar
		2.17. Amenajarea estradei de vară din parcului public din s. Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, BR	CL, Primar
		2.18. Dezvoltarea infrastructurii de deservire a turiștilor	2021-2026	Se identifică	Sector de afaceri, Capital privat, alte surse	Agenți economici, CL, Primar
		2.19. Amenajarea intrării în satul Dișcova	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	CL, Primar
		2.20. Promovarea com. Puținței ca destinație turistică	2021-2026	Se identifică	BL, Sector de afaceri, alte surse	Agenți economici, CL, Primar

Obiectiv Strategic 3. Modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială în Comuna Puținței, r-nul Orhei

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local competitiv	3.1. Reînnoirea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ în corespundere cu particularitățile de vârstă a elevilor și copiilor	2021-2026	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		3.2. Asigurarea instituțiilor de învățământ cu tehnică de calcul	2021-2026	Se identifică	BL, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		3.3. Dotarea instituțiilor de învățământ cu inventar sportiv	2021-2026	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		3.4. Suplinirea fondului de carte a bibliotecii din sat	2021-2026	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorul Bibliotecii
		3.5. Stimularea unei perfecționări continue a cadrelor didactice implicate în procesul educațional	2021-2026	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorul Bibliotecii
		3.6. Susținerea socială a cadrelor didactice tinere, pentru a evita exodul acestora	2021-2026	Se identifică	BL, MECC, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
2	Îmbunătățirea infrastructurii mediului școlar și preșcolar	3.7. Termoizolarea și reabilitarea termică a instituțiilor de învățământ	2021-2026	Se identifică	BL, BR, FISM, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.8. Reparație capitală a Gimnaziului Puținței (reparația pereților, tavanului și pardoselilor)	2021- 2022	Se identifică	FISM, BL, BR, alte surse	Primarul, CL, Grup de lucru

	3.9. Amenajarea și pavarea teritoriului Gimnaziului din s.Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
	3.10. Renovarea mobilierului la blocul alimentar a Gimnaziului din s.Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
	3.11. Reparație capitală a Gimnaziului din Dîșcova, inclusiv reparația capitală a acoperișului	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
	3.12. Schimbarea tuturor ferestrelor de la etajul III a Gimnaziului din Dîșcova	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
	3.13. Amenajarea grupurilor sanitare în interior la Gimnaziul din s.Dîșcova	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
	3.14. Reabilitarea sălii sportive și a sălii de festivități a Gimnaziului din Dîșcova	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
	3.15. Îngrădirea Grădiniței din Dîșcova (350metri aprox 80mii),	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
	3.16. Renovarea termopanelor Grădiniței din Dîșcova	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
	3.17. Reparația intrării la Grădinița din Dîșcova (scările și tamburul)	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
	3.18. Amenajarea pavilioanelor (unul la grădinița de copii din s.Dîșcova și două la Grădinița din s.Puținței)	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
	3.19. Reabilitarea fațadei Grădiniței din s.Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
	3.20. Renovarea rețelelor electrice a Grădiniței din s.Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
	3.21. Reparații curente la sistemul de canalizare a Grădiniței din s.Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru

		3.22. Reabilitarea pavajului și amenajarea teritoriului Grădiniței din s.Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.23. Amenajarea blocului sanitar p/u administrație și a blocurilor sanitare din grupe la Grădinișa din s.Puținței,	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.24. Dotarea instituțiilor de învățământ cu mobilier corespunzător vârstei	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.25. Amenajarea terenului grădinițelor de copii conform cerințelor vârstei (topogane, ș.a.)	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației Comunei	3.26. Asigurarea OMF cu personal medical calificat	2020- 2023	Se identifică	BL, BR, donatori, CNAM, surse atrase	CS Puținței, Direcția Raională de sănătate
		3.27. Întreținerea stării curente a OMF	2020- 2023	Se identifică	BL, BR, donatori, MSMPS, surse atrase	CS Puținței, Direcția Raională de sănătate
		3.28. Gazificarea clădirii OMF din Viprova	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donatori, surse atrase	CS Puținței, Direcția Raională de sănătate
		3.29. Dotarea OMFcu mobilierul și aparatajul necesar	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donatori, MSMPS,, surse atrase	CS Puținței, Direcția Raională de sănătate
		3.30. Lărgirea gamei de servicii medicale prestate locuitorilor Comunei la OMF	2021-2026	Se identifică	BL, BR, MSMPS, surse atrase	CS Puținței, Direcția Raională de sănătate
		3.31. Elaborarea și implimentarea programelor de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici	2021-2026	Se identifică	BL, BR, MSMPS,, surse atrase	CS Puținței, Direcția Raională de sănătate

4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile și tineri	3.32. Deschiderea unui centru comunitar de asistență pentru persoanele în etate	2021- 2023	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MSMPS,	Asistentul social, CL, ONG
		3.33. Implementarea serviciilor socio-medicale și de socializare destinate persoanelor vulnerabile, persoanelor cu dizabilități și persoanelor în etate	2021-2026	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MSMPS,	ONG, CL
		3.34. Acordarea suportului social și psihologic copiilor, părinții cărora sunt plecați peste hotare și a copiilor din familiile social vulnerabile	2021- 2026	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MSMPS,	Asistentul social, CL, ONG
		3.35. Deschiderea unei farmaciei sociale	2021- 2026	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MSMPS,	Asistentul social, CL, ONG
		3.36. Crearea unui ONG orientat pe probleme sociale	2021-2026	Se identifică	BL,	ONG, CL

Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale	4.1. Asigurarea Casei de cultură Puținței cu sistem de încălzire pe bază de gaze naturale	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, Director CCT, ONG
		4.2. Reparația capitală a acoperișului Casei de cultură din s.Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.3. Reabilitarea fațadei Casei de cultură din s. Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.4. Crearea Muzeului satului în Casa de cultură a s.Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.5. Reparația capitală a Casei de cultură din Vîprova	2021-2026	Se identifică	BL, donații,	Primar, CL,
		4.6. Amenajarea teritoriului din preajma Casei de cultură din Vîprova	2021-2026	Se identifică	BL, donații,	Primar, CL,
		4.7. Reparația capitală și schimbarea acoperișul Casei de cultură din Dîșcova	2021-2026	Se identifică	BL, donații,	Primar, CL,
		4.8. Asigurarea Casei de cultură din s.Dîșcova cu agent termic	2021-2026	Se identifică	BL, donații,	Primar, CL,
		4.9. Gazificarea Casei de cultură din s.Dîșcova	2021-2026	Se identifică	BL, donații,	Primar, CL,
		4.10. Dotarea caselor de cultură cu mobilier	2021-2026	Se identifică	BL, donații,	Primar, CL,
		4.11. Asigurarea Caselor de cultură cu echipament de sonorizare	2021-2026	Se identifică	BL, donații,	Primar, CL,

		4.12. Asigurarea colectivelor artistice cu costume și atributele necesare	2021- 2023	Se identifică	BL, MECC, donații, alte surse	Primar, CL, grupul de lucru
2	Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației	4.13. Reabilitarea stadionului de fotbal (din vale) , iluminarea lui și dotarea cu tribune și vestiare	2021-2026	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.14. Amenajarea unui teren de mini-fotbal	2021-2026	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.15. Amenajarea în s.Dîșcova a unui teren de volei p/u maturi	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.16. Amenajarea în satele comunei a unor săli de fitness	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.17. Menținerea parcurilor din sat și dotarea lor cu utilitățile necesare.	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.18. Amenajarea în fiecare sat a câte un teren de joacă pentru copii	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.19. Reabilitarea estradei de vară în parcul public din s.Puținței	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.20. Crearea unităților de agrement și deservire a turiștilor	2021-2026	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar,CL
3	Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din Comuna Putintei. r-nul Orhei	4.21. Susținerea activității colectivelor artistice de amatori	2021-2026	Se identifică	BL, Agenți economici, contribuția populației, alte surse	Grup de lucru, Primar
		4.22. Promovarea copiilor, tinirilor talentați prin susținerea participării lor la diferite concursuri, festivaluri la nivel național și internațional	2021-2026	Se identifică	Capital privat, BL, surse atrase	Primar, Persoane private, Agent economic

	4.23. Menținerea și dezvoltarea continuă a activităților sportive (fotbal, volei, trântă etc.) și dotarea cu echipament sportiv necesar, transport etc.	2021-2026	Se identifică	BL, Agenție economici, alte surse	Grup de lucru, Primar
	4.24. Crearea cercurilor pe interese	2021-2026	Se identifică	BL, surse atrase	Primar, Persoane private, Agent economic
	4.25. Organizarea și petrecerea evenimentelor cultural-artistice și sportive în localității	2021-2026	Se identifică	BL, contribuția populației, surse atrase	Director CC, Primar, CL
	4.26. Încurajarea activităților meșteșugărești, artisanale	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
	4.27. Valorificarea patrimoniului cultural a comunei prin organizarea festivalurilor, concursurilor, târgurilor ș.a.	2021-2026	Se identifică	BL, Direcția municipală cultură, donații, surse atrase	Primar, Director CC
	4.28. Identificarea și promovarea produselor tradiționale locale	2021-2026	Se identifică	BL, Agenți economici,alte surse	Primar, Persoane private

Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Crearea sistemului sătesc de Management al deșeurilor în conformitate cu standardele moderne de performanță în domeniu	5.1. Autorizarea gunoștii, împrejmuirea ei cu gard și amenajarea teritoriului adiacent	2021-2026	Se indentifică	BL, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		5.2. Proiectarea și construcția platformelor de colectare separată a deșeurilor menajare	2021-2026	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.4. Plantarea unei fâșii forestiere de protecție în jurul gunoștii	2021-2026	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.4. Organizarea colectării centralizate a deșeurilor în c.Puținței	2021-2026	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.5. Elaborarea și implementarea unui mecanism de avertizare și sancționare a persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice	2021-2026	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.6. Lichidarea gunoștilor neautorizate	2021-2026	Se indentifică	BL, alte surse	Secretarul CL, Secția de poliție de sector
2	Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat	5.7. Curățirea și amenajarea fântânilor publice pe teritoriul comunei	2021-2026	Se indentifică	BL, contribuția populației, alte surse	Primar, CL
		5.8. Organizarea zilelor ecologice (curățire, amenajare și înverzire a spațiilor publice)	2021-2026	Se indentifică	BL, contribuția populației, alte surse	Primar, CL
		5.9. Curățirea și înverzirea albiei r.Cula și eliminarea canalelor de scurgere	2021-2026	Se indentifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
		5.10. Împădurirea terenurilor degradate și cu pericol de eroziune	2021-2026	Se indentifică	BL, ICAS, alte surse	Primar, CL, ONG

		5.11. Reabilitarea gardului cimitirului din s. Dîșcova	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar,CL, ONG
		5.12. Întreținerea și amenajare anuală a cimitirelor	2021-2026	Se identifică	BL, ICAS, alte surse	Primar,CL, ONG
3	Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului ambiant	5.13. Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	CL, Primar
		5.14. Marcarea fântânilor publice în funcție de indicii de calitate a apei (cerculețe verzi, galbene, roșii), actualizarea pașapoartelor	2021-2026	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar,Grup de lucru
		5.15. Informarea populației asupra folosirii echilibrate a resurselor de apă și prevenirea poluării mediului	2021-2026	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar
		5.16. Inițierea unor campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea protecției mediului înconjurător	2021-2026	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar
		5.17. Combaterea tăierilor ilicite di fondul forestier	2021-2026	Se identifică	BL, ICAS, alte surse	CL, Primar
		5.18. Implementarea programelor de educație ecologică a copiilor, tinerilor etc.	2021-2026	Se identifică	BL, FEN	Director gimnaziu, Director grădiniță, CL

Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Comunei și în procesul decizional

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	6.1. Organizarea regulată sau periodică (după caz) a audierilor publice, dezbaterilor, adunărilor cu localnicii pe marginea temelor și problemelor Comunei Puținței	Permanent	Se identifică	BL	Primar, CL
		6.2. Menținerea panourilor informative de pe teritoriul Comunei	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Secretarul CL
		6.3. Suplinirea paginilor oficiale și a paginilor de pe rețelele sociale cu informații relevante comunei	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	6.4. Organizarea de către Primărie sau participarea funcționarilor publici la cursuri de calificare în administrare publică	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.5. Întărirea capacităților funcționarilor publici abilitați în atragerea fondurilor, investițiilor	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.6. Instruirea personalului care are nevoie de cunoștințe adăugătoare (programe de calculator, baze de date, inginerie, etc.)	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.7. Stabilirea unor parteneriate, înfrățiri cu satele/comunele din RM și de peste hotarele ei, în vederea soluționării unor probleme comune (măsurile culturale, schimb de experiență, proiecte transfrontaliere, etc.)	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL

3	Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor Comunei	6.8. Instituirea "Zilei faptelor bune"	2021-2026	Se indentifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.9. Serbarea Hramului Comunei	2021-2026	Se indentifică	BL, agenți economici, populația comunei	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.10. Instituirea "Supravegherii de vecinătate"	2021-2026	Se indentifică	BL, IGP	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.11. Acordarea suportului pentru înființarea de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) cât și susținerea asociațiilor prezente pe teritoriul comunei	2021-2026	Se indentifică	BL,	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.12. Inițierea și derularea unor acțiuni de implicare civică de genul: cea mai curată stradă, cea mai amenajată gospodărie, cea mai frumoasă fântână, etc.	2021-2026	Se indentifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG